

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

H. Andreas Apostel en martelaar

AGENDA 1986

- 15 juni Vrij gildefeest bij
St. Lambertus Meerveldhoven
22 juni Liefdadigheidsfestijn Gilde
Sint Joris Hooge Mierde.
6 juli Kringdag Maasland bij
St. Antonius Abt Nuland.
13 juli Federatie Vendel- en
Trommelwedstrijd bij
O.L.V. Broederschap Oirschot
10 aug. Kringdag Kwartier van Oirschot
bij St. Monulphus en
Gondulphus Knegsel
17 aug. Vrij gildefeest bij
Sint Jacobus Zeeland
31 aug. Kringdag Baronie en Markiezaat
bij St. Sebastiaan Hoogerheide
7 sept. Kringdag Peelland bij
Sint Joris Asten
14 sept. Federatie Schietwedstrijd
bij St. Jacobus Zeeland.

VAN DE REDACTIE

Alle copy voor het volgend
nummer dient voor 1 augustus 1986
bij een van de correspondenten
bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid
eventuele vragen van de lezers over alles,
wat het gildewezen betreft, te beant-
woorden.

„DE GILDE Trom” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de
Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het
Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteurs: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2384

voor Peelland: J. Verheijen, Kampstraat 52B, 5712 CN Someren, tel. 04937-3618

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 4166-1516

voor Kempenland: R. Haasse, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-53439

voor Baronie en Markiezaat: A. G. Boot, Van 't Hoffstraat 86, 4871 WE Etten-Leur, tel. 01608-13270

Administratie: P. J. v. d. Heyden, Willibrordstraat 12, 5091 CD Middelbeers.

Betalingen: Rabobank, rekeningno.: 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom.

(Girorekening van deze bank: 11.05.085).

Particuliere abonnementen: f 12,- per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het
artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Z'n B.V. Veghel.

ALGEMEEN

H. Andreas apostel en martelaar.

Op 30 november viert de rooms-katholieke Kerk het feest van de heilige apostel Andreas, die met Johannes de eerste was die zich aansloot bij Christus. Hij is de broer van Petrus, afkomstig uit Bethsaida en aanvankelijk leerling van Johannes de Doper.

Andreas bracht zijn broer in kennis met Christus. Samen met Filippus leidde hij ook een groep heidenen in Jeruzalem tot Jezus en wees hij, vóór de broodvermenigvuldiging, een jongen aan die broden en vissen bij zich had.

Volgens een bepaalde overlevering heeft hij na het pinksterfeest het evangelie verkondigd in vele landstreken. Zijn sterven aan het kruis moet indrukwekkend zijn geweest. Andreas heeft tot in zijn sterven de Heer nagevolgd en ons zijn liefde laten zien voor het kruis, dat ons kan helpen bij het dragen van ons kruis.

Naar deze heilige is genoemd het Andreaskruis: een X-vormig kruis waarop de apostel gestorven zou zijn. Andreas is de patroonheilige van Rusland. Tsaar Peter de Grote stichtte in 1698 de Andreas-orde, de hoogste Russische onderscheiding. De Sint-Andreaskruisorde is ook een Schotse ridderorde, ingesteld in 1540 door Jacobus.

Katholiek Nieuwsblad 1985

H. Andreas, apostel en martelaar.

Eerder in De Gildetrom (nr 3 1981 en nr 3 1982 hebben we al eens geschreven omtrent het „Andreaskruis” en St. Andreas in verband met het veelvuldig voorkomen van dit Andreaskruis op onze gildevaandels en vendels.

St. Andreas laat ons de liefde voor het kruis van de Heer zien en helpt ons elk kruis van de dag van heden te dragen. Ook weer een mooie gedachte in het gildewezen.

J. T.

Een onbekend Sint-Ambrosius-gilde uit Helvoirt

In De Gildetrom 28 (1981), p. 59-60 hebben we de 29 Sint-Ambrosiusgilden uit Noord-Brabant aangehaald, die Dr. E. van Autenboer had gevonden, en daarbij zulk een gilde uit Den Dungen toegevoegd. Later werd ook te Berkel zulk een gilde ontdekt (D.G. 1985, p. 83). In een onlangs verschenen boekje van de Werkgroep "Aktie Torens", "Helvertse Schetsen" (Helvoirt 1985, p. 22) wordt vermeld, dat in het kerkelijk "dodenboekje vanaf 1827 staat opgetekend, dat pastoor Caspar Bex (1797-1836) elk jaar een H. Mis opdroeg voor het Sint-Ambrosiusgilde van de imkers. Er is niets bekend over de stichting of opheffing van dit gilde. Wel bestaat er nog een schild met een afgebeelde bijenkorf en het opschrift "Jan Pijnburg 1771".

W. Knippenberg.

Gilde Sint Sebastiaan Bergen op Zoom - Borgvliet

Uitslag trekking loterij "Het Hoofdkwartier"
15-3-1986.

001673	002431	003649
003429	002310	002441
001095	002609	002423
002694	000939	000082
002056	001253	003919
001736	002644	000257
001776	002397	002390
002783	003386	001370
001181	000159	001628
001186	000171	003661
003701	000649	002774
001553		

Prijzen kunnen afgehaald worden bij het hoofdkwartier, Rembrandstraat 71, 4625 CB Bergen op Zoom. Tel.: 42219.

Twee vragen

Gilde St. Antonius Abt Mierlo-Hout

1. Mogelijk weet iemand een antwoord op de volgende vraag.

Tijdens het 6e Europees Koningschieten te Eupen (België) op 28 en 29 september 1985 zijn televisie-opnamen gemaakt. Deze opnamen zijn op een latere datum uitgezonden door de RTBF. Na afloop werd vermeld dat deze uitzending op video-cassette te verkrijgen is. Dit laatste is ons ter ore gekomen. Onze vraag nu, zou u ons kunnen informeren op welke wijze deze cassette te bestellen is, waar te bestellen, tegen welke prijs, welke systemen (VHS, Betamax).

J. van Bree
van Enckevoirtstraat 56
5706 TX Helmond

2. Kan iemand een antwoord geven op de vraag, hoe en waar men de gilde-attributen het best kan verzekeren.

Ik denk dan aan het zilver en alle andere attributen die we bij het gilde hebben.

Deze vraag heb ik ook voorgelegd op de vergadering van de Hoge Schuts.

Secr. gilde St. Barbara Dinther

Toespraak bij het jubileum van de Federatie

De filosoof Kahlil Gibran schrijft over de tijd: "En laat het heden het verleden vol herinneringen omhelzen en de toekomst vol verlangen". Het heden het verleden vol herinneringen laten omhelzen.

Fietsend door Brabant herinner ik me ze: de boerderijen en café's die afbrandden; het aardappelmandje dat Jolles vol archiefstukken omkeerde; het koningsschild dat verloren ging na een nachtelijke tocht over een omgeploegd stoppelveld; het verloren 16e-eeuwse medaillon; het gestolen gildezilver; het verdwenen vaandel; en dat koningsschild dat ik toevallig opraapte op het Liesselse gildefeest; en dat koningsschild dat bijna verloren was op het gildefeest in Kneegsel.

Ik lees in 1985: "De () koningsvogel is omstreeks 1980 zwaar "gerestaureerd", waarbij de achterplaat geheel vernieuwd is. Voordien was het beest op de vlakke achterplaat gemerkt met het () meesterteken van Geraet van Muers. "En daarbij" zijn ook met name de contouren van de staart en de vleugel sterk gewijzigd."

Een andere vogel uit de eerste helft van de zestiende eeuw was voorzien van drie, tamelijk zeldzame, rechthoekige gotische schakels. In 1983 zijn ze gewoon verwijderd en is de ophanging gewijzigd. Waarom moest de oorspronkelijk, oude schildering op een trom compleet overgeschilderd worden?

De laatste drie voorbeelden tasten de originaliteit aan en zorgen zo voor grote waardevermindering.

Fietsend door Brabant kom ik bij een gildebroeder, die zijn zoon naar de plaatselijke bank stuurt om er de oude papieren op te halen. Maar elders liggen, met alle goede bedoelingen, nu nog, vijftig jaar nadat onze voorgangers onze Federatie opgericht hebben, nu nog liggen eeuwenoude boeken op plaatsen waar ze niet behoren te liggen.

Een van de aanleidingen tot het oprichten van de Federatie was de veiling van 27 november tot en met 1 december 1933 van de magnifieke collectie antiek en volkskunde, waaronder veel gildevoorwerpen, van Frans Claes te Antwerpen. Veel uit Brabant kon indertijd teruggekocht worden en kwam uiteindelijk in openbare collecties terecht. Het hele gebeuren kreeg veel aandacht in de pers. Het valt op dat het aantal tentoonstellingsprijzen op gildefeesten aanvankelijk relatief groot was.

De eerste initiatiefnemers tot het oprichten van de Bonden en de Federatie probeerden zo de gilden meer waarde te laten hechten aan hun bezittingen. Zo is geprobeerd ons, gildebroeders, de culturele erfgoederen te laten behouden en binnen een zinvol kader te laten gebruiken. Dat is één van de ontstaansoorzaken geweest van de Federatie: het moest afgelopen zijn met het onkundig behan-

delen van eeuwenoude stukken; het van de hand doen van veel waardevols.

Het verleden vol herinneringen kan vol ergernissen zijn, maar tegelijkertijd ook vol tevredenheid: gildezilver werd uit particuliere handen door gemeenten en gilden teruggekocht; verloren gewaande zaken doken op verschillende plaatsen op:

een windvaan, herdenkingsschilden, koningsschilden van verschillende gilden etc. Formidabel is het aantal lang verdwenen gilden, dat weer op de been is gekomen. Er werden drie fraaie grote overzichtstentoonstellingen gehouden over de gilden. Het aantal publikaties over de Brabantse schuttersgilden is enorm toegenomen. Toch moeten we ons afvragen, wat ons allemaal nog te wachten staat:

Hoeveel en hoe vaak moet er nog onnodig gepruist worden aan oude, zilveren vogels, koningsschilden, vaandels en dergelijke?

Hoe vaak zullen we nog moeten horen dat er plotseling een steek, een piek of het prijenzilver weg is?

Hoe vaak zal in de toekomst blijken dat met ballpoint geschreven stukken vervaagd zijn?

Hoe vaak zullen boeken en bijvoorbeeld fotoreportages als sneeuw voor de zon verdwenen blijken?

Wij beoordelen onze voorgangers naar hun daden, hun handelingen, naar hun broederschapsideeën, maar ook naar hun materiële ordenis. We vinden het jammer dat er in het verleden soms fouten gemaakt zijn. Het verleden?

Alle voorbeelden die genoemd zijn, zijn uit de laatste zeventien jaar en kunnen met plaats- en gildenaam bevestigd worden. Dat schoolmeester Panken 100 jaar en Jolles 50 jaar geleden allerlei mistoestanden tegenkwamen, verwondert ons niet. Erger is het, als wij, die van de fouten uit het verleden hadden kunnen leren, dezelfde fouten herhalen.

Nu nog: nu we zoveel meer weten, nu zoveel meer bekend is over de geschiedenis van onze gilden, nu de waardering van de buitenwacht zoveel groter is en de communicatie zoveel eenvoudiger geworden is.

"En laat het heden het verleden vol herinnering omhelzen en de toekomst vol verlangen". Wij hebben onze gilden van onze voorgangers overgekregen; met de daarbij behorende uiterlijke symbolen en vormen. Laten we er ook in dit opzicht voor zorgen (om met Dr. v. Gennip te spreken) dat dit ons heilig is. Dat het materiële erfgoed bewaard moge blijven, gekoesterd door de grootst mogelijke voorzichtigheid. Laat ons gilde-attributen niet zien als middelen om prijzen op gildefeesten te winnen. Maar laat oude en nieuwe attributen symboolwaarde hebben in de eigen gemeenschap, om mede daardoor de continuïteit van het eigen gilde te helpen verzekeren. Om er de eigenheid en de oprechtheid in onze tijd van het gilde-zijn mee te bevestigen.

Een toekomst vol verlangen, waarbij wij (om het met Teilhard de Chardin te zeggen) mee kunnen werken aan een onderneming, een werkelijkheid, die (ook in materieel opzicht) duurzamer is dan wij. Zodat de ene na de andere generatie, zoals psalm 90, kan zeggen: bestendig, bestendig het werk van onze handen.

Johan M. Oomen, voorzitter Federatie Studie, Archief- en Tentoonstellingscommissie Eindhoven, 6 december 1985.

Gildegegevens in het gemeentearchief

Het komt nogal eens voor, dat gildebroeders of heemkundigen een gemeente-archief bezoeken met het doel gegevens op te sporen betreffende de plaatselijke schuttersgilden. Meestal weet men nauwelijks waar die gegevens te vinden zijn en beperkt het onderzoek zich tot hetgeen al door anderen is gepubliceerd in boeken, tijdschriften, knipsels e.d.

De oude gemeente-archieven bevatten echter nog talrijke bijzonderheden over de schuttersgilden, die in veel gevallen nog onbekend zijn. Zo een onderzoek hoeft echter niet al te veel tijd te kosten als men weet welke documenten van belang zijn. Bovendien zijn archiefstukken vanaf ± 1700 vrij goed te lezen zonder speciale kennis van het oude schrift.

Het opluisteren van openbare feestelijkheden.

Vooreerst dienen te worden genoemd de documenten die handelen over het optreden van schuttersgilden bij openbare feestelijkheden. De plaatselijke regenten plachten de gilden te verzoeken uit te trekken, "manoeuvres te maken", soms "met slaande trommels en vliegende vaandels". We moeten zoeken naar:

1. Het besluit van het plaatselijk bestuur om de gilden te laten optreden. Dit besluit vinden we in de resoluties van de schepenen, de zg. resolutieboeken.
2. De betaling in bier of in geld, te vinden in:
 - a. De dorpsrekening, burgemeestersrekening genoemd. Zo'n rekening begint met enkele hoofdstukken over de ontvangsten. Daarna volgen de uitgaven, waarin de betreffende uitgaafpost moet zijn verantwoord.
 - b. De bijlagen van de burgemeestersrekening. Dit zijn losse papieren, grote en kleine door elkaar geborgen, soms bijeen gebonden door een veter. Hierbij kan zich een stuk bevinden waarop een kwitantie is geschreven, voor ontvangst getekend door een of meerdere hoofdliden van het gilde.

Nu zijn er enkele jaren bekend, dat er een openbaar feest werd gevierd en dat de gilden werden verzocht om op te treden. In de hierboven aangegeven bronnen kunnen gildegegevens worden aangetroffen van de jaren:

1749: vrede met Oostenrijk.

1766 (8 maart): Willem V als stadhouder ingehuldigd.

1811 (9 juni): feestdag i.v.m. de geboorte van de "koning van Rome".

1812 (augustus): verjaardag van de koning.

1812 (december): slag bij Austerlitz.

1813 (augustus): verjaardag van de koning

1816 (juni): slag bij Waterloo.

Indien bekend is, dat ook in andere jaren de gilden moesten aantreden, bijvoorbeeld bij een bezoek van de kwartierschout, dan kunnen ook van die jaren de hiervoor bedoelde betreffende archiefbescheiden worden geraadpleegd. In sommige archieven zijn correspondentieregisters vanaf 1811 aanwezig (registers waarin de verzonden brieven zijn afgeschreven). Daarin kan een brief van de maire (burgemeester) staan over het verloop van de feestelijkheden.

Enquêtes, verzoeken om inlichtingen.

In 1809 en in 1825 zijn op verzoek van het Departementaal Bestuur (provincie) gegevens verstrekt over de schuttersgilden. De antwoorden van 1811 zijn moeilijk op te sporen; ze kunnen in de resolutieboeken van de schepenen zijn geschreven, of op de achterzijde van de gedrukte ordonnantie of publicatie.

Deze publicaties van hogerhand vormen - als ze bewaard zijn - een flinke pak stukken. De antwoorden van 1825 betreffende de eigendommen van de schuttersgilden zijn te vinden in het correspondentieregister (boeken, waarin de verzonden brieven zijn afgeschreven). De antwoorden van alle gemeenten bij elkaar zijn ook te vinden in het provinciaal archief. Hiervan is een boek samengesteld door J. Oomen, getiteld "Vasto goederen en eigendommen der schutsgilden in 1825", zodat het gegeven van 1825 sneller via deze publicatie te vinden is. In 1827 vaardigden Gedeputeerde Saten van Noord-Brabant een besluit uit tot "voorkoming van ongelukken bij het vogelschieten van de zogenaamde schutsboomen". In de circulaire worden maatregelen gevraagd tegen schutsboomen die op een marktveld staan. Indien naar aanleiding hiervan correspondentie is ontstaan, is die te vinden in de correspondentieregisters van de burgemeester. Indien maatregelen werden ingevoerd zal dat ook te vinden zijn in het register van processen-verbaal en publicaties.

Eigendommen.

Of een gilde in 1825 eigendom van landerijen e.d. bezat, is dus vrij snel te vinden in de hierboven aangegeven bron. Hoelang die eigendommen vóór 1825 bij het gilde behoorden, kan tot ± 1650 worden nagegaan in de leggers of kohieren van verpondingen en beden. Hierin vindt men alle landerijen per gehucht beschreven met hun eigenaren. Soms vindt men er aanvullende informatie bij over vroegere en latere eigenaren.

Vanaf 1832 vindt men de eigendomsgegevens in het kadaster. Er zijn toen, naast de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel registers opgemaakt, waarin alfabetisch op persoonsnaam, alle eigendommen per eigenaar zijn vermeld. De naam van het gilde moet worden gezocht bij de gemeentenaam, bijvoorbeeld het Sint-Catharinagilde te Schijndel onder de S. "Schijndel, schutterij van Sint-Catharina". Komen de eigendommen in het kadaster voor, dan is via de latere kadastrale leggers na te gaan of en wanneer eigendomsveranderingen plaatsvonden. Via leggers van het centraal kadastrarchief kunnen in dat geval copieën van de betreffende akten worden opgevraagd, waarin ongetwijfeld gegevens te vinden zijn waarom en door wie de gilde-eigendommen zijn verkocht. De tot dusver beschreven bronnen zijn - naar begrippen van een oud archiefonderzoek - vrij snel op te sporen, d.w.z. men moet er wel enige tijd voor vrij maken. Een oud archief is niet zo doelmatig gevormd en ingedeeld als dat bij de hedendaagse archieven gebeurt.

Het gemeente-archief bevat echter ook bronnen, die wat meer onderzoektijd zullen vergen, t.w.:

- akten van kerk en H. Geest (armentafel, 14e - 18e eeuw.

Vooraf in akten van de kerk treft men vaak testamenten aan, waarbij ten behoeve van een bepaald altaar jaarlijks gelden worden geschonken, soms met een vermelding van de daaraan

verbonden broederschap.

- cijsregisters van kerk of H. Geest.

Hierin vindt men alle akten afgeschreven die in een bepaald jaar bekend waren, waarbij schenkingen zijn gedaan ten behoeve van kerk of armen.

- schepenresoluties.

Hierin vindt men soms kaarten van schuttersgilden geschreven. Ook komen wel incidentele maatregelen voor, uitgevaardigd tegen het optreden van schuttersgilden.

- burgemeestersrekeningen, waarin ook in andere jaren als hierboven aangegeven, uitgaven kunnen zijn gedaan ten behoeve van schuttersgilden.

De bronnen van vóór ± 1700 eisen wel kennis van het oude schrift.

Een gemeente-archief is openbaar, dat wil zeggen, dat iedereen kosteloos de stukken kan raadplegen (na afspraak met de archivaris). Behandel de documenten met voorzichtigheid; de bedoeling is dat ook in de verre toekomst de archivalia moeten kunnen worden geraadpleegd.

Naast het gemeente-archief zijn er vele andere archieven, waarin gildegegevens te vinden zijn, bijvoorbeeld het parochie-archief, de rechterlijke archieven (berustend in het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch) en in het bisschoppelijk archief.

Bovenstaande bronnen zijn ontleend aan hetgeen tot dusver in de diverse gemeente-archieven is aangetroffen, zodat ze niet volledig zullen zijn. Getracht is enige richting te geven aan het onderzoek van de plaatselijke gildeschiedenis.

W. Cornelissen, streekarchivaris.

Het gilde van Zierikzee

Het radioprogramma "Vroege Vogels" kent vaak interessante onderdelen. Zo ook op zondag 23 februari j.l. Mijn aandacht werd getrokken toen de presentatrice, Letty Kosterman, als volgend onderwerp een telefonisch onderhoud met de voorzitter van het Zierikzeese "mussengilde" aankondigde. Tijdens dat onderhoud steeg mijn verwondering en groeide mijn ergernis. De doelstelling van dit "gilde" is geen andere dan het doodschieten van mussen en houtduiven, omdat deze schadelijk zijn voor de landbouw. De buit, of moet men spreken over de "oogst", wordt per lid gedurende een jaar bij elkaar geteld, waarbij één houtduif voor vier mussen wordt gerekend. Het lid dat gedurende een jaar de meeste mussen heeft gedood mag zich het daarop volgende jaar koning van het gilde noemen.

Als geboren en getogen stadsmens wil ik mij geen oordeel aanmatigen over het al of niet noodzakelijk zijn van de bestrijding van de genoemde vogels. Ik erger mij er wel aan als dat blijkbaar noodzakelijke kwaad van de mussenbestrijding gebruikt wordt als wedstrijd voor het behalen van de koningstitel en dus ook leidt tot de daarbij behorende feestelijkheden. Ook Letty Kosterman liet in haar programma duidelijk van haar afschuw blijken.

Zou het niet verstandig zijn als de Federatie zich duidelijk, eventueel via het genoemde radiopro-

gramma, zou distanciëren van de praktijken van het mussengilde. En laat kring en gilden in het Markiezaat goed uitkijken of dergelijke misstanden ook in onze provincie voorkomen of de kop gaan

opsteken. Slechte gewoonten waaien nu eenmaal makkelijk over.

Drs. A. Morren
Hoofdman Sint-Jorisgilde
Zesgehuchten.

Federatie Nieuws

Dankbetuiging

september 1985

Terugkijkend op de geslaagde Gildedag "Oud Hertogdom Brabant" van 23 juni 1985 in het kader van de viering 800 jaar 's-Hertogenbosch, willen wij als Federatiebestuur van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden en het organisatiecomité onze dank betuigen voor de ondersteuning die Heineken Nederland b.v. en in het bijzonder de onderneming te 's-Hertogenbosch als één van de hoofdsponsors voor dit gebeuren heeft gegeven.

Het is overbekend, dat Heineken b.v. de gilden in Brabant een warm hart toedraagt en door financiële ondersteuning dit nog eens extra wil onderstrepen.

Hiervoor zijn wij Heineken b.v. dan ook bijzonder erkentelijk want zonder deze belangrijke hulp hadden wij een dergelijke Gilden-manifestatie niet kunnen realiseren.

Wij zijn er dan ook van overtuigd, als onze gildebroeders dit in de "Gildetrom" zullen lezen, er een extra glas Heineken gerstenat op gedronken zal worden.

Het Federatiebestuur
en het organisatiecomité.

Oproep aan de Brabantse Gilden tot steun aan de Kerk in het H. Land.

De katholieke Kerk in het H. Land telt slechts 180 - 200.000 leden en wordt gevormd door vele kleine verstreide parochies.

Het H. Land wordt gevormd door Israël, het thuisland van het volk der Joden, en Jordanië een Islamitisch land.

De kleine parochies met haar christelijke Arabieren zijn dus omringd door bevolkingsgroepen die hen niet begrijpen en dus niet altijd even vriendelijk zullen zijn.

Reeds enkele keren is reeds een oproep gedaan aan de gilden de materiële behoeften van deze mede-Christenen te helpen lenigen. Mag ik u herinneren aan de oproep tijdens het laatst gehouden Gilde-Congres te Goirle en de gloedvolle rede van Alb. Smulders tijdens de gildefeesten op 9 september 1984 te Alphen.

Zouden de gildezusters en broeders juist deze

geloofzusters en broeders niet moeten helpen?

Zij kennen niet de sociale zekerheden, de kinderopvang en de zorg voor de ouderen zoals bij ons. Bij hen is geen ziekenfonds met alle mogelijkheden die voor ons vele zorgen wegnemen.

Het onderwijs moeten de ouders zelf betalen, gehandicapten krijgen weinig ondersteuning en voor de ouderen zijn er nauwelijks voorzieningen.

Grote bouwprojecten, zoals bouw van pastorieën, seminaries, scholen, opvang voor ouderen, bibliotheken maar ook de reparaties aan kerkjes worden veelal door de Ridders van het H. Graf uit Nederland, Duitsland en Amerika zo veel als mogelijk ondersteund.

Maar daar blijven altijd nog vele kleine wensen over. Een lijst van deze "kleine projecten" is voor de gilden beschikbaar bij mij, maar ik wil u graag een aantal objecten noemen t.w. geld voor schoolboeken, matrassen, tafels en stoelen, kinderfietsjes, wasmachines, naaimachines, opbergkasten, verwarming op zonne-energie, muziekinstrumenten, schrijfmachines met Arabische letters etc., etc. te veel om op te noemen.

De nood is hoog, de inflatie maakt het weinige geld nog minder waard.

Bij elkaar is er voor 1986 en 1987 veel geld nodig n.l. f 150.000,-. Wij, als gilden, komen op voor de bescherming van "Auter en Heerd" in onze eigen kleine of grote omgeving, maar moeten wij ook voor onze mede-christenen niet op de bres staan voor het behoud van hun Auter en Heerd, die veel minder comfortabel zijn dan de onze.

In Brabant zijn er ruim 180 gilden. Als die zich allen inspannen voor dit doel, dan zal er veel nood gelenigd worden.

Zouden wij niet allen een goed voornemen maken om dit jaar of volgend jaar de opbrengst van een speciale verschietsing of de opbrengst van een Liefdadigheidsfestijn te bestemmen voor dit doel?

Maar u bent met z'n allen vindingrijk genoeg om tot een nuttige bijdrage te komen. Mocht uw programma van dit jaar geen ruimte meer bieden, reserveer dan nu al voor het volgende jaar.

De lijst met projecten wil ik u graag toesturen.

Ik durf een beroep op u, gildezusters en broeders, te doen omdat ik zelf op bezoek ben geweest bij deze door mij geschetste parochies en heb de grote nood gezien en daar heb ik begrepen wat Jezus in de bergrede ons voorhoudt:

"Wat gij aan de minsten der Mijnen gedaan hebt, dat hebt gij aan Mij gedaan."

Jan B. M. Mes
Voorzitter Het Kwartier van Oorschot
Ridder van het H. Graf van Jeruzalem.

Bestemd voor geweer-schietende gilden

Evenals vorig jaar organiseert de Federatie-schietcommissie een schietwedstrijd voor geweer-schutters.

Dit jaar zal dit gebeuren op **zondag 14 september 1986**, en wel op het terrein van het Sint-Jacobus-gilde in Zeeland (N.Br.). Uw inschrijving wordt in dank aanvaard tot 1 augustus 1986.

De wedstrijden zullen evenals vorige keer gehouden worden voor Korps en Personeel Kampioenschap.

U kunt meer dan een korps deel laten nemen, echter wederom als in 1985 kan slechts één korps aan de afkamp-rondes meeschieten. Welk van uw korps dat zal zijn, beslist uw schietleider ter plaatse. De overige korpsen, gaan na het inschieten verder als viertal, welke om huishoudelijke prijzen schieten.

Elke gildebroeder vanaf 16 jaar kan aan de wedstrijden deelnemen. De hoogte van het inschrijfgeld is: personeel f 3,50; korps f 7,50. Dit dient tegelijk met de inschrijving te worden voldaan. Aanvang van de wedstrijd: 10 uur v.m.

Schietkaarten moeten voor 14.00 uur afgehaald zijn.

Men behoeft niet in tenue te verschijnen.

Het inschrijfgeld dient men tegelijk bij uw opgave te voldoen, ten name van:

J. van Laarhoven, inz. Fed. Sch. Commissie

Rabobank, Goirle.

No 11.68.43.160.

Voor inlichtingen kunt u bellen:

013-341405 Goirle

04902/ 15480 Riethoven

08865/ 1358 Zeeland

04118/ 1413 Cromvoirt

Algehele leiding: Federatie Schietcommissie.

Namens deze:

J. v. Laarhoven

Molenstraat 44, 5051 LH Goirle.

Met vliegend vaandel en slaande trom

Door Alfons Ising

Met het boek "Met vliegend vaandel en slaande trom" heeft Alfons Ising zich een reputatie verworven door het oude en hedendaagse gilde- en schutterswezen te onderzoeken en aan de lezers bekendheid te geven als geen ander.

Het boek lezende komt men steeds beter met het gildewezen in contact en het laat niemand meer los. Men vindt antwoorden op vele vragen omtrent de Noord-Brabantse, Limburgse en Zuid-(Belgisch)-Brabantse Gilden en Schutterijen.

Vele tradities worden duidelijk beschreven en verklaard aan de hand van historische feiten en vele gebruiken welke in deze streken hebben geleefd en nog heden gebruikelijk zijn. De vraag wat een **levende folklore** is wordt duidelijk beantwoord.

Zelf geen lid van een gilde zijnde geeft het voordeel dat Hr. Ising het gildewezen en de tradities van alle kanten bekijken kan en hij doet dat aan de hand van geschiedkundige zaken en begint dan bij het ontstaan van de eerste gilden in de der-

tiende en veertiende eeuw. Hij weet ook antwoord te geven waarom de gilden heden nog bestaan en een hele lange geschiedenis hebben **overleefd**.

Dit alles is heel waardevol vandaar dat we dit werk zeer willen aanbevelen.

Vele illustraties beslaan het boek van 250 pagina's. Ising heeft als foto-amateur keurig werk verricht; alles is in kleuren weergegeven en de feesten of verenigingen die hij plaatst en heeft bezocht zijn "moment-opnamen" van heden, welke hij terug weet te voeren naar het historische verleden. Noord-Brabant, Limburg en het zuidelijk Brabant komen hier zeer goed tot uiting, zowel de historische raakvlakken en de gildebroederlijke samenwerking van toen en... nu.

In zijn eerdere boeken beschrijft Ising Noord-Brabant, maar hier komt Limburg bijzonder aan zijn trekken omdat daar bijna niets over is geschreven, althans niet op deze verdiepende wijze.

Gastschrijvers hebben hun bijdragen mogen geven aan dit werk omtrent de Limburgse schutters en hun buksen, het vervaardigen van gildesilber, het ontwerpen en verwerken van gildevaandels en het dansen bij de Kempische gilden in Midden- en Zuid-Brabant. Ook behandelt men er de houding van de vrouw in de gilden in het Belgische. Het zou te ver voeren alle speciale hoofdstukken hier te vermelden: traditionele gebruiken, volksspelen, volksdansen, landjuwelen, schuttersfeesten, koningschieten, ontstaan van de Federaties van Schuttersgilden, dit alles vindt men in Isings boek "Met vliegend vaandel en slaande trom" dat een naslag- en standaardwerk is geworden voor ieder die van het gilde houdt en voor hem die er meer van wil weten.

Het boek is verkrijgbaar bij de schrijver en boekhandel voor de prijs van f 68,50 of Bfrs 1250,-. Uitgeverij De Kempen te Hapert.

J. T.

Het landjuweel Soest 1987

Zoals u in het voorgaande nummer van De Gildetrom hebt kunnen lezen zal er in 1987 in Soest een Landjuweel worden georganiseerd. De festiviteiten zullen zich afspelen in de periode van vrijdag 21 augustus tot en met zondag 6 september. De in het Landjuweel centraal staande gildedag is vastgesteld op zondag 6 september 1987.

Voor de organisatie van het Landjuweel Soest 1987 is op initiatief van het Groot Gaesbeeker Gilde of St. Achten Schuttersgilde van Soest een Comité Landjuweel Soest 1987 ingesteld, welke thans bestaat uit 8 personen.

Dit Comité heeft op donderdag 17 april zijn plannen gepresenteerd aan de plaatselijke en regionale pers.

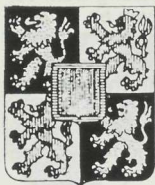
Naast de Gildedag zijn er tal van andere activiteiten in de betreffende periode gepland als: een folkloristisch dansfestival, een muziek-concours, een historische optocht, een concours hippique, een zangkorenavond. Hiervoor zijn contacten gelegd met diverse Soester verenigingen.

Over de opzet van de op 6 september te houden gildedag is op 19 april een bijeenkomst geweest tussen enkele leden van het Comité Landjuweel Soest 1987 en leden van de diverse commissies van de Noord-Brabantse Federatie van Schutters-

gilden. Er zijn duidelijk afspraken gemaakt over hoe de organisatie zal worden aangepakt. In september a.s. is een volgende bijeenkomst vastgelegd die in Soest zal worden gehouden. Inmiddels is ook bekend geworden dat Kardinaal Simonis zal voorgaan in de Eucharistieviering op

deze Gildedag.

In de komende periode zullen de bij de Federatie aangesloten gilden een voorlopig inschrijvingsformulier ontvangen met het verzoek dit op korte termijn te retourneren.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Kringonderscheidingen

Aan onderstaande verdienstelijke gildebroeders werd door het Kringbestuur de Kringonderscheiding uitgereikt:

J. C. J. A. van Roessel, lid gilde Sint Joris te Tilburg.

W. P. N. Moorman, secretaris gilde Sint Joris te Moergestel.

Adr. Goossens, lid gilde Sint Joris, Hoogeloon.

Gilde Sint Odulphus, Best

Gilde-porcelain.

Tijdens de Paasdagen werd in Best in de Odulphus-hof de botanische tuin open gesteld. Het gilde Sint Odulphus presenteerde een tentoonstelling van gildedorcelain en aardewerk van Belgische gilden. Het betrof hier een vijftigtal borden, die bij speciale gelegenheden zijn gemaakt. De borden zijn tussen de 25 en 40 jaar oud.

Deze collectie borden, die nog nooit eerder waren tentoongesteld, zijn aangevuld met vaandels en gildezilver van het Sint-Odulphusgilde.

Ondanks de slechte weersgesteldheid was het bezoek groot en de tentoonstelling geslaagd.

Gilde Sint Joris Tilburg

Relikwie.

Het gilde Sint Joris in Tilburg is in 1985 in het bezit gekomen van een relikwie van Sint Joris. Deze wordt bewaard op de pastorie van de parochie 't Heike in Tilburg.

De Overheid van genoemd gilde is voornemens telken jare bij de viering van Sint-Josriddag na de gildemis deze relikwie te vereren. Een zinvol gebeuren.

Gilde-affiche.

Door de Kring "Het Kwartier van Oirschot" werd een wedstrijd uitgeschreven voor een gilde-affiche. Uit een 7-tal inzendingen werd een verantwoord affiche gekozen, dat bij de Kring verkrijgbaar is en in vier kleuren is gedrukt.

De winnaar van de wedstrijd was de jeugdige vendelier René Michiels van gilde Sint Sebastiaan te Hilvarenberek die ook de prijs daarvoor ontving. Proficiat!

Sint Joris Tilburg

Gouden Huwelijkspaar.

Op 5 mei herdachten **Harrie van Lieshout** - Eerste Deken - en Rika Segers de dag dat zij voor 50 jaar elkaar het jawoord gaven. Onder grote belangstelling werd het Gouden Paar door ons gilde met het Sint-Jorisgilde uit Udenhout naar de kerk begeleid alwaar een echte gilde-eucharistieviering werd gehouden, waarvoor Pater Segers, broer van de "bruid", speciaal uit de missie was overgekomen. Hieronder werden de verdiensten van Harrie ook voor de kerk door pastoor Mennen nog eens duidelijk onderstreept en liet hun grote familieschaar zich tot aller vreugde ook niet onbetuigd.

Na de H. Mis werd voor de kerk een vendelhulde gebracht welke allerwege indruk heeft gemaakt.

Niet te verwonderen dat gelet tevens op de vele verdiensten van Harrie voor het gildewezen in het algemeen en voor ons gilde in het bijzonder de receptie 's middags druk werd bezocht, waarvan allen geheel voldaan en tevreden huiswaarts keerden.

Het was een schone dag waaraan de jubilaris en zijn echtgenote, alle gildebroeders, familieleden en belangstellenden beslist een mooie herinnering zulken hebben overgehouden.

Wij wensen onze Eerste-Deken Harrie met Rika nog vele fijna, vooral gezonde jaren, ook voor ons gilde toe.

Gilde St. Joris, Tilburg

Op donderdag 24 april, de statiedag van het gilde, werd herdacht dat onze gildebroeder **Jan van Roessel** (79) Hazennest 75, Tilburg, 40 jaar geleden aangenomen werd als lid van het gilde. Met dit jubileum werd hem door burgemeester H. Letschert de zilveren koninklijke onderscheiding overhandigd voor verdiensten bij het gilde en andere maatschappelijke functies. Tevens werd door het kringbestuur "Het Kwartier van Oirschot" de kringonderscheiding uitgereikt. Van het gilde St. Joris ontving hij de Zilveren Speld. De gildebroeders wensen dat de jubilaris nog lang de trotse bezitter mag zijn van deze onderscheidingen.

In Memoriam

Gilde Sint Willibrordus Casteren.

Op 13 februari overleed te Bladel onze gildebroeder **Roelof Castelijns**. Roelof werd geboren te Casteren op 11 november 1891. Hij was vele jaren een gewaardeerd gildebroeder. Op maandag 17 februari 1986 werd hij met gilde-eer begraven.

Op 4 maart overleed onze oudste gildebroeder, **Sjeff Gijsbers**. Hij is 98 jaar geworden. Sjeff was reeds 40 jaar lid van ons gilde. Hij kreeg hiervoor nog vorig jaar de kringonderscheiding opgespeld. Wij verliezen in hem een trouw lid van ons gilde. Wij hebben Sjeff op 7 maart met gilde-eer ten grave gedragen.

Gilde Sint Sebastiaan Diessen

Op 20 februari is onze gildebroeder **Frans v.d. Hamsvoord** op 80-jarige leeftijd overleden. Frans was 26 jaar trouw lid van ons gilde en is met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Gilde Sint Sebastiaan Westelbeers.

Op 24 maart werd met gilde-eer begraven onze gildebroeder **Piet van Beers**. Piet was 42 jaar lid van ons gilde, waarvan 32 jaar als vaandrig. Ook was hij een actief kruisboogschutter, die geen enkele wedstrijd zou overslaan. Wij zullen Piet in ons gilde missen.

Gilde Sint Catharina Moergestel.

Op donderdag 13 maart overleed plotseling onze gildebroeder **Harrie van Aarle**. Op maandag 17 maart hij met gilde-eer begraven. Harrie was een gildebroeder in hart en nieren. Nog geen vol jaar geleden moesten we afscheid nemen van zijn

broer Jo die ook een onzer gildebroeders was. Ons medeleven gaat hierbij uit naar zijn echtgenote, kinderen en verdere familieleden.

We hebben ook aan hem een goede gildebroeder verloren.

Mogen zij allen rusten in vrede.

Nieuws uit Kempenland

Gildeband met het Huis "Van Oranje"

In het kerstnummer van De Gildetrom 1985, bladz. 98, staat een interessant artikel van W. Cornelissen getiteld: "Schuttersgilden als gewapende macht".

Hij schrijft daarin onder andere dat de gilden niet zozeer zijn opgericht als een gewapende macht, maar van kerkelijke komaf zijn, met belangstelling voor de schietsport.

Verder schrijft hij: "Wel wordt aan de schuttersgilden regelmatig medewerking gevraagd voor het opluisteren van openbare feestelijkheden, in hun beste kleren op te trekken, manoeuvres te houden en te schieten. In 1766 werden schuttersgilden van Nuenen zelfs verzocht hun hoeden met een oranje lint te versieren. Voor deze taak ontvingen de schuttersgilden een vergoeding in bier of in geld. In feite bestaat deze taak - het verhogen van de openbare feestvreugde - nog steeds."

Bij lezing hiervan kwam de vraag bij me op: waarom uitgerekend in 1766 dit verzoek aan de gilden van Nuenen was gedaan.

In mijn oude "Katholieke Encyclopedie" las ik onder "Willem", bij "Willem V": "Prins van Oranje en Nassau, zoon van Willem IV en Anna van Hannover. Geboren 8 maart 1748 te 's-Gravenhage, overleden 9 april 1806 te Brunswijk. Volgde zijn vader in 1751 op, aanvankelijk onder voogdij zijner moeder, daarna onder die van Lodewijk Ernst van Brunswijk-Wolfenbütel. Deze behield ook na 's prinses meerderjarigheid (1766) invloed op diens weinig zelfstandige natuur door de Acte van Consultenschap. Op 4 October 1767 gehuwd met Wilhelmina van Pruisen." Ondertekend door: J. D. M. Cornelissen, volgens de lijst van medewerkers was hij Prof. Dr. uit Nijmegen.

Uit deze korte levensbeschrijving zou men mogen concluderen dat het verzoek in 1766 aan de Nuenense gildebroeders gedaan, om hun hoed te versieren, ingegeven was door het bereiken van de meerderjarige leeftijd van Willem V. Zou ook ons gilde hetzelfde verzoek ontvangen hebben? Deze vraag drong zich aan me op.

In het door J. Th. M. Melssen geschreven boek: "De Ridderlijke Gilde Sint Sebastiaan te Eindhoven", vond ik op pagina 167: "Rekening 1766/1767", inhoudende "Rekennige, bewijs en reliqua, welck is doende J. van Mierlo in qualiteit als deken van de gilde van St. Sebastiaan over den jaaren 1766", met onder andere de posten: "Maart 8 bij den verjaardag van Zijn Doorlughtige Hoogheydt bij Hoopenbrouwers betaalt 3 - 12 - 0. Betaalt aen monsieur Jaspaar van de Ven voor 2 paar haenshoon en 2 coucaarde voor tambours 1 - 16 - 0.

Betaalt voor de vertering van den taamboer bij Hoopenbrouwers 0 - 16 - 0.

Betaalt aen Lucas Bayens voor 't schildere van een schilt 't welk gedient heeft op den verjaardag van Zijn Hoogheydt 1 - 16 - 0".

Hieruit kan opgemaakt worden, dat ons gilde waarschijnlijk tesamen met tenminste de andere twee gilden de feestelijkheden ter gelegenheid van de meerderjarigheid van Willem V heeft opgeleust. Er is getrokken, en geteerd bij Willem Hoppenbrouwers die oud-koning van het gilde was en eigenaar van de herberg "De Coninck van Spangien" waar het gilde teerde in de periode 1729 tot 1820.

Ook het huwelijk van deze Prins is in Eindhoven in 1767 niet onopgemerkt voorbijgegaan.

In de "Burgemeesterrekening van Eindhoven" over het jaar 1767 staat: "Item betaalt eene somme van 161 gln., 4 sts. en 6 penn. wegens extra ordinaire onkosten van illuminatien en embellissementen aan het stadhuis, mitsgaders verteringen door de magistraat en de drie Gildens alhier als andere gedane onkosten op den 9e november 1767 ter gelegenheid van het hooge huwelijk van sijne Doorl. Hoogheid den Heere Prince van Oranje en Nassau etc. etc. met haare Koninglijke Hoogheid de Princesse van Pruyssen, volgens ordonnantien, quitantien en notitie, dus f 161-4-6." Melssen schrijft hierover: "In 1767 neemt de gilde deel aan de stadsviering ter gelegenheid van het huwelijk van de Prins van Oranje met de Prinses van Pruisen, welke gelegenheid in de gilderekeningen wordt aangeduid als "dag van de victorie". De gilde koop 8 pond kaarsen voor illuminering en betaalt ruim 3 gulden aan de zilversmid Balthasar Le Heu voor het maken van een tekening en het schrijven van een chronicon. Drie muzikanten en tamboers met cocarden luisteren het feest op.

Het is interessant na te gaan of naast Nuenen en Eindhoven, andere gilden in hun archief gegevens hebben over de "gildeband" met het Huis van Oranje van de jaren 1766 en 1767, en die gegevens dan publiceren in De Gildetrom.

Andere gegevens hieromtrent uit die eeuw zijn eveneens welkom.

R. B. Keunen.
Kapitein van
De Ridderlijke Gilde
van St. Sebastiaan,
Eindhoven.

Sint-Jorisgilde Zesgehuchten

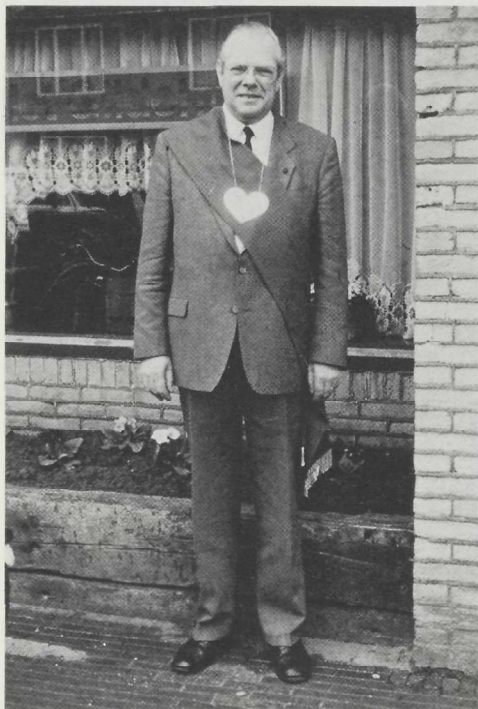
Een nieuwe Beschermheer.

Na afloop van de H. Mis ter viering van Sint Joris werd op 20 april de heer H. J. A. M. Camps geïnstalleerd als de nieuwe Beschermheer van het gilde. Hierbij volgde hij onze drie en een half jaar geleden overleden Beschermheer Drs. P. van Doorne op.

De heer Camps (58) is afkomstig uit Eindhoven, maar woont al 28 jaar in Zesgehuchten. Hij is Ridder van het H. Graf en registeraccountant van professie.

Zijn toch al jarenlang aanwezige belangstelling voor de gilden is tot uiting gekomen toen hij enige jaren geleden zitting nam in het ere-comité en de begrotingscommissie ter voorbereiding van de kringdag in 1983.

Toen het College van Overlieden hem enige tijd geleden benaderde met het verzoek in overweging te nemen om het Beschermheerschap van het gilde op zich te nemen heeft het de heer Camps weinig moeite gekost om volmondig ja te zeggen.

Het voorstel om hem te benoemen is door de gildebroeders in de voorjaarsvergadering bij acclamatie aangenomen.

Bij zijn installatie verklaarde de heer Camps onder meer, dat hij geen papieren Beschermheer wil zijn, maar dat hij echt betrokken wil zijn bij het wel en wee van het gilde. Hij heeft dan ook de intentie om zo veel mogelijk gildefeesten en andere activiteiten bij te wonen.

Ook in het verenigingsleven in Geldrop en daarbuiten is de heer Camps actief. Hij is onder meer bestuurslid van de St. Vincentiusvereniging en lid van het algemeen bestuur van het St. Annaziekenhuis in Geldrop.

Het gilde prijst zich gelukkig thans weer een Beschermheer te bezitten en het ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Ir. J. J. Verhoeven
Deken-schrijver.

Gaande en komende raadsheer vendelen

Tijdens de druk bezette Algemene Jaarlijkse Voorjaarsvergadering van Kring Kempenland, die op 21 april gehouden werd in het schuttersgildencentrum te Eindhoven, was als een van de agenda-punten opgevoerd, de opvolging van de raadsheer voor het vendelen **Martien Boelens**, die zich na het verstrijken van zijn reguliere ambstermijn niet meer herkiesbaar had gesteld.

Martien, gildebroeder van het Sint-Jansgilde Soerendonk, aanvaardde zijn functie op 21 maart 1969 als opvolger van Leo van Exel, en heeft in de afgelopen 17 jaar het raadsheerschap op voortreffelijke wijze vervuld.

Het kringbestuur bracht hem bij monde van voorzitter Marius Zijlmans hiervoor dank in korte krachtige toespraak, die culmineerde in de mededeling dat Martien tot Ere-raadsheer was benoemd en bovendien werd onderscheiden met het Zilveren Medaillon van Kring Kempenland.

De vergadering betuigde haar instemming met een krachtig applaus, waarin zeer zeker doorklonk de waardering voor het werk van Martien ten bate van de vendelende kempenlandse gildebroeders.

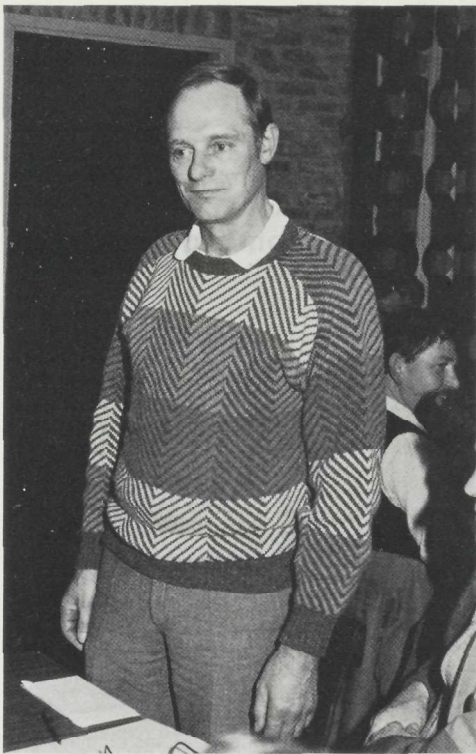
Martien, kennelijk niet voorbereid op dit eerbetoon, verontschuldigde zich voor zijn minder formele kleding bij de opspelding van het medaillon, en dankte de aanwezigen voor de fijne samenwerking in al die jaren.

Kringvoorzitter en M. Boelens.

Als opvolger was vanuit het kringbestuur voorgedragen: **G. Konings** van het Sint-Willibrordusgilde Waalre. Daar er vanuit de distrikten geen tegenkandidaten waren gekomen werd Konings bij acclamatie gekozen als de nieuwe raadsheer voor het vendelen.

Wij wensen hem alle wijsheid en succes toe.

G. Konings.

In Memoriam

Sint-Jorisgilde Bladel.

Op dinsdag 25 februari overleed vrij onverwacht onze gildebroeder **Frans Dijkmans**, in de leeftijd van 51 jaar. Hij was een zeer gewaardeerde gildebroeder en was dan ook vanaf de oprichting in 1978 lid van ons gilde. Hij was actief en toonde grote bereidwilligheid bij het organiseren van verschillende activiteiten.

Bij zijn familie en het gilde laat hij een grote leegte achter.

Het gilde had een speciale plaats in zijn leven en daarom is hij op 1 maart onder grote belangstelling en met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Jan van de Boomen
Deken Schrijver.

Sint-Jorisgilde Gestel en Blaarthem.

Op 11 april overleed op 85-jarige leeftijd **Hein van Lieshout**, ouderling en sinds 1939 gildebroeder.

Op 16 april vond in de kerk van de H. H. Harten de uitvaartdienst plaats, waarna Hein met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats op het Sint-Lambertuskerkhof werd begeleid.

Hein, hartelijk dank voor je fijne gildebroederschap.

Sjaak van Kuijk
foto: Pierre van de Meulenhoff.

Gilde Sint Antonius en Sint Catharina, Aalst.

Op 5 maart overleed onze gildebroeder **Sjaak van Kuijk**. Op 8 maart hebben de gildebroeders tezamen met zijn familie en zijn vele vrienden hem de laatste eer bewezen.

Sjaak was bijna 40 jaar lid van het gilde en vele jaren lid van de overheid. Hij was er altijd graag bij, zo temidden van zijn gildebroeders.

Bescheiden was hij, maar juist hij heeft toch vooral de spirit, kleur en charme aan zijn gilde gegeven; het gilde zal hem daarom missen.

Aan de gildebroeders gaf Sjaak zijn vriendschap en zijn hulp; altijd stond hij voor ons klaar.

Dat is wat wij ons altijd van hem zullen blijven herinneren.

Ton van de Rotten
Hoofdman gilde St. Antonius en St. Catharina.

Mogen zij rusten in vrede.

Nieuws uit Maasland

MAASLAND. De hele meimaand in **Den Bosch** voor de begeleiding van de H. H. Missen op zaterdagavond en zondag is spontaan naar een rooster verwerkt. Moge de Zoete Moeder van Den Bosch met plezier op de brabantse gilden neerzien. Dank voor aller medewerking.

De kringdag voor 1987 in Maasland is gepland te **Oisterwijk** bij het gilde van **St. Sebastiaan** op zondag 31 mei 1987.

OISTERWIJK. Bij **St. Sebastiaan** vierde men op zaterdag 18 januari de teerdag welke daags te voren met trommen en vendels werd aangekondigd in heel het dorp.

In de Johanneskerk werd de gildemis opgedragen en mochten de burgemeester en de gildeheer de vendelgroet in ontvangst nemen.

In de vergadering werd tot eerste deken benoemd Peter van Loon en tot tweede deken Ronald Knevel.

Jan Goudsmits werd weer voor drie jaar als vaandrig gekozen. Feestelijk was de uitreiking van een zilveren schild aan Gerard Massuger die 25 jaar lid was. Frans Bakker die de laatste koning was bood zijn zilveren koningsschild aan, waarop St. Sebastiaan en zijn beroep was afgebeeld.

Tijdens de vergadering kreeg het gilde het "groene licht" om de kringdag 1987 te verzorgen, dat een vrije gildedag zal gaan worden op 31 mei; betreffende gilden zijn reeds aangeschreven.

HERPT. Bij het gilde **St. Catharina** is op tragische wijze gildebroeder Henk van Ooyen op 44-jarige leeftijd overleden. Henk was tijdens het schaatsen door het ijs gezakt en verdronken. Hij kwam in 1967 bij het gilde en heeft de functie van gildeknecht vervuld. Henk was de kastelein van Café "De Ploeg", waar het gilde thuis was. Nooit werd tevergeefs een beroep op Henk gedaan zowel bij het gilde alsook bij de handboogschutterij "Ons genoeg" die ook bij hem thuis was. Het is een groot verlies voor zijn vrouw en de twee kinderen maar ook voor het verenigingsleven in Herpt. Beide verenigingen hebben Henk met gilde-eer naar het graf begeleid. Henk ruste in vrede.

KAATSHEUVEL. Bij het gilde van **St. Jan** is Frans Elshout geen onbekende en ook niet in de Kring Maasland; vandaar dat we graag melding maken van zijn huwelijk met Mej. Dini van de Water op 7 februari. Het gilde was geheel tegenwoordig bij de huwelijksmis, waarbij het tevens getuige was. Na de huwelijksluiting zwaaide Frans - de bruidegom - zijn vendel over de bruid om haar op deze manier bij het gilde te betrekken. Op de receptie zagen we dan ook vele gildebroeders uit de omgeving. Frans en Dini proficiat ook van de Kring Maasland.

BESOIJEN. Op tweede paasdag, 31 maart, had bij **St. Crispinus en Crispinianus** het twee-jaarlijkse koningschieten plaats. Door het slechte weer lukte

het niemand de maximale 10 punten te behalen, daarom werd de strijd tussen de punten "negen" beslecht; het ging om R. de Gouw, A. v. Daelen, A. de Louw, B. v. Hulten en R. v. Weert. Uiteindelijk ging de eer voor de koning naar B. v. Hulten. Hij zorgde voor een trotse vader, want die was n.l. dit jaar 30 jaar geleden ook koning.

Het binnenschieten met de buks werd dit seizoen afgesloten met het volgende resultaat: K. v. Hulten 785; R. de Gouw 783; en T. van Daelen 762 punten.

VUGHT. Gilde **St. Barbara - Sebastiaan** heeft een druk verenigingsjaar achter de rug. 30 April koninginnedag 1985 opgeluisterd waarbij enige "bevrijders" uit Schotland waren.

4 Mei 1985 stille tocht naar fusilladeplaats Vught met Sint-Willibrordusgilde van Heeswijk.

11 Mei deelname aan feest gouden bruidspaar koning Piet Beks-Canton. Dit was de reden dat het gilde niet bij de ontmoeting van de paus te Den Bosch kon zijn.

18 Mei statiedag. Uithalen van de koning P. Beks met gildemis, ontbijt en installatie van nieuwe gildebroeders en deken, wedstrijden in schieten en jeu de boules.

1 Juni vendelgroet bij oud-lyceïsten aan koning en plebaan G. v. d. Camp.

14 - 15 - 16 Juni bezoek aan "Volschor-Weimar" met zangvereniging "Cum Laude" van Vught te Annatal in Duitsland. Daar heeft het gilde zich weten te presenteren bij de geboden gelegenheden. Het gilde kreeg een goede pers. Heel veel dank aan organisator gildebroeder T. Lommers sr.

23 Juni deelname aan "Den Bosch 800". Het gilde had veel belangstelling en was betrokken bij deze gildedag; hopman J. Chappin en G. Scharf hadden de verzorging van het programmaboekje en Jhr. W. v. Rijckevorsel en P. Krijnen hadden zitting in het comité van ontvangst.

30 Juni koningschieten waarbij **Sint-Catharina-gilde** natuurlijk aanwezig was. Plebaan G. v. d. Camp loste het eerste schot, waarvoor de hopman hem een herinnering aanbood. Koning werd Jan Hulsbosch.

12 Juli vendelgroet aan het bruidspaar H. Vullings-Schel op de trouwdag.

17 Augustus deelname aan Gilde-Juweel-Antwerpen.

25 Augustus deelname aan kleine kringdag Dommelgroep. Dat was een succesvolle dag voor vendelen en trommen.

7 en 8 September deelname aan kringgildedag Maasland te Berkel en aan receptie. 't Gilde zorgde goed voor boekverkoop Maasland.

Willem van de Steen werd op 16 september begraven.

28 September wisselschild-verschieting tussen de beide Vughtse gilden. Voor de 3de keer won St. Barbara.

16 November begrafenis van beschermheer F. H. Fentener van Vlissingen. Hij was beschermheer

vanaf 1971.

13 December "Barbara"-avond en 2 februari 1986 filmvertoning van bezoek aan Annatal uit Duitsland.

Dit zijn zowat de voornaamste feiten van St. Barbara en Sebastiaan. In vorige gildetroms hebben we een en ander breedvoerig vermeld.

LOONOPZAND. In het vorige nummer van De Gildetrom hebben we het bericht opgenomen van de doop van VIER kinderen van de gildebroeders. De foto was nog niet klaar voor dat nummer, vandaar dat we deze nu laten meelopen. Het was een unieke gebeurtenis bij het gilde van **St. Ambrosius**. Dit was een teken van vriendschap en van samenwerking binnen het gilde.

Op de foto v.l.n.r. hoofdman Van Riel; Mart en Marja van den Hoven met Marloes; Ad en Patty Dankers met Babette; Harry en Greet van Dongen met Pascal en Jan en Carla van Riel met Nikki.

Op 2de paasdag werd door de hoofdman de aangeboden jeugdtrom van wijlen ere-hoofdman Verhulst aan de jong tambour overhandigd.

Bij gilde **St. Ambrosius** werd dit jaar weer de Koninginnedag feestelijk gevierd in het kader van het programma van het dorp. Op het schietterrein "In de Beijenthuijnen" was het open-dag en kon worden geschoten met hand- en kruisboog op wip

en doel, en buks op liggende wip. Tevens was er gelegenheid voor de be-oefening van het spel "jeu de boules", waarop het gilde zich de laatste tijd heeft geprepareerd.

Op tweede paasdag werd het spel "jeu de boules" voor de eerste keer in wedstrijdverband gedaan. Er liggen goede mogelijkheden hiervoor en het haalt de band onder de leden en hun huisgenoten sterker aan.

De uitslagen van de wintercompetitie Handboog is als volgt:

Ambrosius-klas kampioen P. v. Eyndhoven; Honingklasse kampioen P. v. Leeuwen; Korfklasse kampioen J. v. Riel; Stokklasse kampioen F. Toorians; Bijenklasse P. v. Mierde; Larvenklasse kampioen P. v. Leeuwen Jr.

Algemeen kampioen werd P. v. Eyndhoven en dameskampioen werd mevr. S. van Leeuwen.

Dagkampioen weer P. v. Eyndhoven en dameskampioen werd mevr. P. Meijer-Stijn. De "wieltrans" trofee won J. v. Riel.

NULAND. Bij gilde **St. Antonius Abt** overleed op 28 februari gildebroeder Th. Heymans. Zijn overlijden laat een grote leegte achter bij gezin en gilde. Volgend jaar zou Dorus 40 jaar bij het gilde zijn geweest. Hij werd lid in 1947 en vervulde al spoedig de functie van deken-schrijver die hij 25 jaar heeft vervuld.

Op 4 maart werd gildebroeder Heymans door zijn gilde en door velen van buiten Nuland met gilde-er begraven.

Dorus, rust in vrede.

- Op zondag 6 juli a.s. wordt de kringdag door **Sint Antonius Abt** gehouden. De dag begint met een H. Mis in de St. Jan's Onthoofdskerk. Na de dienst wordt de ere-wijn geschonken in het Sint-Martinushuis (naast de kerk). Om 12.30 uur vertrek van de optocht, waarna massale vendelgroet en aanvang der wedstrijden. Nuland, veel sukses toegewenst (red. Maas!).

- In het bericht van Nuland op pag. 18 regel 7 van vorige Gildetrom staat de naam van Mevr. v. d. Bosch; dit moet zijn **Mevrouw v. d. Schoot**.

ENSCHOT. De pas benoemde pastoor F. v. Spreeuwel (42) is op 19 april geïnstalleerd in de parochie St. Cecilia en volgt pastoor W. Jacobs op, die vicaris van het Bisdom Den Bosch is geworden. De nieuwe pastoor arriveerde met zijn moeder in een open landauer die voorafgegaan werd door de harmonie Concordia en door de gildebroeders van **St. Joris en Sebastiaan** van

Enschot. Men hoopt op een vertrouwen voor het gilde, evenals dat zijn voorganger had. Op de dag van deze installatie werd pastoor van Spreeuwel al ere-deken en de scheidende pastoor Jacobs werd benoemd tot opper-deken van het gilde. In januari werd afscheid van de laatste genomen in het bijzijn van het voltallige gilde. (Zie vorig nummer van De Gildetrom.)

DRUNEN. Bij gilde **St. Hubertus** heerste droefenis in het begin van dit jaar. Op 15 februari overleed de heer Ir. Theo van Lammeren te Oisterwijk.

Ir. T. v. Lammeren

Hij was hoofdman van het gilde direct na de heroprichting in 1958 en was dat tot januari 1980. Daarna werd hij ere-hoofdman. Hij bereikte de leeftijd van 79 jaren. Hij werd te Drunen begraven met gilde-eer. Het voltallig gilde was daarbij en hoe kan het anders, want de heer van Lammeren heeft ontzettend veel gedaan voor het gilde en ook in het culturele leven van Drunen als ook in de gemeenteraad.

In 1967 werd de heer van Lammeren in het kringbestuur Maasland opgenomen en werd in 1978

ere-deken van de kring.

Op zijn begrafenis was het voltallig kringbestuur aanwezig.

- Op 28 april is bij **St. Hubertus** de heer Max Lips ontvallen die ook van de heroprichting lid was en de functie van beschermheer vervulde tot december 1980. Elf jaar geleden vertrok hij naar Lax in Zwitserland, alwaar hij verbleef tot zijn overlijden. Inmiddels overkwam hem een ongeval, waarvan hij lang ziek is geweest. Zijn beschermheerschap werd opgevolgd door notaris Snels te Drunen.

Beschermheer Max Lips

De heer Lips is een grote figuur geweest in het gilde; van hem kwamen de nieuwe hellebaarden en later op de kringdag in 1983 te Drunen een zil-

veren koningsketen met juweel - de trots van het gilde.

De begrafenis is geschied te Lax in Zwitserland en de uitvaartdienst had plaats in de parochiekerk van Drunen in het bijzijn van vele gildebroeders en gildevrienden, w.o. burgemeestert Stieger.

- Een derde overlijden in het gilde was dat van Mej. Maria Elshout, erelid. Zij werd 68 jaar. Samen met haar zuster Anna waren zij de "moeders" van het

Maria Elshout

gilde. In hun bedrijf was het gilde echt thuis, van daar de eretitel aan hen beiden verleend. De vrouwelijke taken voor het gilde o.a. onthaal, costumering en onderhoud daarvan waren hen destijds toebedeeld. Bij de heroprichting hebben zij een geweldige steun aan St. Hubertus kunnen geven, tot 1970. Geen tijd en moeite was hen te veel. Ook Maria Elshout is met gilde-eer ten grave gedragen. Over "vrouwen in het gilde"... daar weten ze in Drunen van. Deze dames zijn onmisbaar gebleken.

Zij rusten in vrede.

- En nu andere berichten: Op 20 april is men in het bezit gekomen van een geheel hernieuwd schietterrein op "Het Steegerf" bij Hotel Duinrand. Vijf nieuwe aluminium bomen werden geplaatst, waarbij de directie van ALCOWA de heren Bemelmans en Moeskops aanwezig waren met eveneens daarbij burgemeester Stieger. De heren Bemelmans en Stieger losten de eerste schoten, waarna geschenken werden uitgewisseld en bloemen aan de dames werden overhandigd. Hierin deelden ook de heer en mevrouw Huijbrechts (Duinrand) mee. De dag werd gevuld met een onderlinge schietwedstrijd. De wisselbeker van de hr. Huijbrechts ging naar G. v. Kuik. Aan de schenker van de beker werd het boek van kring Maasland aangeboden.

- Het afgelopen seizoen heeft voor de gehandicapten een mooi batig saldo opgeleverd op enige rikavonden van **St. Hubertus** en **O. L. Vrouwe Schuts** Elshout. Prachtwerk!

- Op 31 mei neemt het gilde deel aan de processie te Elshout t.e.v. de Wonderbare Moeder, en op 17 mei is het in Drunen koningschieten voor het gilde.

DINTHER. Zaterdag 8 maart had te Dinther bij het gilde **St. Barbara** een kontakt-avond plaats.

Na de opening kreeg Fred v. d. Berg het woord: 53 schilden werden vakkundig gerestaureerd door juwelier-zilver-smid Fa. Both te Waalwijk. Openingen werden door hem met zilver gevuld en alle werden voorzien van twee zilveren oogjes aan achterzijde.

Door hr. v. d. Berg werd een medaillon aangeboden, waarvoor de aanzet werd gegeven door gildeheer pastoor v. d. Velden b.g.v. het koningschieten

in 1984. De fondsvorming werd gesteund door "Abram Christ Manders" en afgerond door bijdragen van vele gildebroeders. Piet Melis (Veghel) maakte een ontwerp n.a.v. medaillon op gildevaandel. Edelsmid H. v. d. Tillart (Rosmalen) voerde het werk uit. Het medaillon is met de hand gedreven en hangt aan een getordeerde ketting. Hoofdman Luijkx dankte v. d. Berg en allen die medewerkten in de culturele commissie.

De gezellige avond werd opgeluisterd door Wim Kivits uit Deurne. Hoogtepunten waren het optreden in het kader van de Janus Evertsprijs. Dr. Luijkx beet hier de spits af en gaf de avond een diepere inhoud. Henk Habraken deed het op zijn eigen wijze: "Het gilde in de tijdspiegel".

De evenementencommissie kan terugzien op een zeer geslaagde kontaktavond.

Dhr. F. v. d. Berg biedt het nieuwe medaillon aan. (foto W. v. Assendelft).

PAUSMIS. Voor het jaar 1986 is de kring Maasland aangewezen een gilde te zenden naar Den Haag i.v.m. de verjaardag van de pauskeuze de derde of vierde zondag van oktober.

Het bestuur van de kring heeft gemeend uit alle gilden die er belangstelling voor hebben te laten loten. Een brief is hiervoor verzonden. De gilden die al geweest zijn vallen er buiten. Later wordt bekend wie gaat. Het gilde dat gaat moet alle consequenties die hiermede verband houden aanvaarden.

MAASLAND. Het boek voor het 50-jaar-bestaan van onze kring is nog niet uitverkocht. Wij doen een dringend beroep op **ALLE GILDEN EN ALLE GILDEBROEDERS** DIE DIT LEZEN om het boek te kopen en te verkopen, daar er nog te veel over zijn.

De subsidie hiervoor is binnen doch dat is nog lang niet toereikend. **LAAT EENS IETS HOREN EN VERKOOP HET BOEK MET ONS MEE**, zodat de voorraad spoedig slinkt. Wij rekenen daarop.

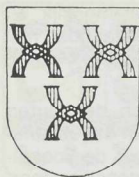
- Zend ook steeds copie voor De Gildetrom aan uw secretaris want ook alle gebeurtenissen in UW gilde zijn van belang voor de kring en voor alle gildebroeders.

LEEST EN LAAT DE GILDETROM L E Z E N.

Dank U.

Loon op Zand, 5 mei 1986

Jan Toorians,
Deken-schrijver
Kring MAASLAND.

Nieuws uit Peelland

Gilde Aktiviteiten Kring Peelland

- 29 juni Schieten om het verbroederingschild onder de vier Deurnese gilden. Schietterrein "Klein Brugge".
- 14 sept. Koningschieten gilde St. Antonius Abt Mierlo-Hout.
- 21 sept. Jaarfeest bij het Sint-Willibrordusgilde Bakel, op de terreinen van Sint-Jozefsheil en Jan de Witkliniek.
- 7 nov. Koningschieten gilde St. Willibrordus Bakel.

Koningschieten Sint-Jorisgilde Asten

Op 26 april werd de patroonsdagviering gehouden. Tevens vond op deze dag het tweejaarlijks koning en erekoning(in) schieten plaats.

Deze dag werd begonnen met een H. Mis in de parochiekerk van de H. Maria-presentatie te Asten ter intentie van de levende en overleden leden.

Tijdens de concecratie werden de vendels geneigd en de trom geroerd. Na de H. Mis en de koffietafel in het gildehuis vertrok men met vliegend vaandel en slaande trom naar de Polderse bossen om aldaar voor de laatste keer op deze boom (binnen enige tijd hoopt het gilde zijn nieuwe schietterrein gereed te hebben!) de daarop geplaatste vogels van hout naar beneden te schieten. Onder de genodigden waren namens het kringbestuur secretaris J. Verheijen en namens de schietcommissie Th. Schepers.

De vogel van de ereleden was minder taai dan die van de gildebroeders want mevr. Nellie van Helmond de hospes van het gilde werd met 66 schoten de erekoningin voor de komende 2 jaren.

De gildebroeders schoten 132 keer alvorens Frits ter Steeg het laatste restant van de zwaar gehavende vogel naar beneden haalde.

Hierna werden koning Frits en erekoningin Nelle middels de traditionele gebruiken tot aanvaarding van hun koning resp. erekoninginneschap gevraagd door het oprapen van de vogel.

Hiermede geeft men dan te kennen dat men het ambt aanvaardt.

Met het afnemen van de eed van trouw en het betreden van het vaandel, beiden met de koningsvesten om, werd de traditionele ceremonie besloten en trok men richting dorpwaarts om den koning aan den volke te tonen!

C. M. M. Verhagen
secretaris.

Gilden uit Someren en Asten op de bres voor het zorgkind

Zondag 4 mei werd op het schietterrein de "Roovere" in Lierop voor de vijfde keer een schietwedstrijd georganiseerd door de vier gilden uit Someren: St. Joris (Dorp), St. Lambertus (Eind), St. Antonius Lierop, O.L. Vrouw van de Zeven Weeën Lierop en het St. Joris Gilde uit Asten.

Het gilde St. Joris uit Asten was dit jaar voor de eerste keer betrokken bij de organisatie.

Alvorens de wedstrijden beginnen draagt elk gilde f 50,- af als eerste aanzet voor het mooie doel.

Om 14.00 uur opende wethouder Hurkmans de wedstrijden door een ballon stuk te schieten. Toen was het de beurt aan een 60-tal schutters(sters); zij hebben zich met veel overgave voor dit mooie doel ingezet.

Na afloop konden de gildebroeders het netto-eindbedrag van f 1250,- overhandigen aan de voorzitter Richard Berkers van de vereniging van ouders van geestelijk gehandicapten afdeling Asten/Someren.

Deze dankte op zijn beurt de vijf gilden voor deze geste.

De gildebroeders kunnen met genoegen terug kijken op deze liefdadigheids-schietwedstrijd.

Deze traditie wordt elk jaar voortgezet; want volgend jaar is het gilde uit Asten aan de beurt om deze wedstrijd te organiseren.

Optrekdag Gruun Skut Gemert

Het Gemertse gilde van Sint Antonius en Sebastian viert in de maand januari op uitgebreide wijze het feest van de patroonheiligen. Zoveel mogelijk gebeurt dat nog op traditionele wijze, maar de huidige tijd heeft toch aanpassing van de feestviering tot gevolg gehad. Er is nu nog maar één teerdag, tegenover vroeger drie.

Al op Driekoningenavond komen de gildebroeders bijeen in het gildehuis, om de feestdag - optrekdag genoemd - te regelen. Dan doen de voorzitter en de kapitein verslag van het zgn. buurten, dat is het gesprek met ouders van de aangezochte nieuwe deken. Als dat gesprek positief is, wordt de betrokken jongeling nummer 1 op de kandidatenlijst geplaatst. Meestal is dat de zoon van de oudste ouderling aan een kant van de kerk, in de even jaren aan de Mortelse kant.

De patroonsdag 17 januari wordt in het kerkdorp Mortel gevierd, waar de parochie is toegewijd aan deze heilige. Sinds een aantal jaren trekt de schut ook daar op naar de kerk om de H. Mis op te luisteren. Deze dag wordt wel Mortelzondag genoemd. Het is aan het gilde te danken, dat vele inwoners van dat kerkdorp die dag nog als zondag vieren. De gildebroeders blijven de gehele dag in

het kerkdorp en zijn voor de middagdis te gast bij de Mortelse leden. 's Avonds is er een gezellige bijeenkomst, waar dan ook de verjaardag van de vroegere kapitein en voorzitter, nu ere-lid, wordt gevierd. Dit jaar moest hij wegens ziekte ontbreken.

Zaterdag 18 januari trokken de 3 tamboers van het gilde uit naar de gildebroeders aan de Mortelse kant van de kerk om bij hen de optrekdag aan te zeggen. Ze troffen het dit jaar niet, want het was koud en nat en dan valt het niet mee om in één dag zo'n veertig adressen te bezoeken. Een zware dag voor hen.

Naast dit aanzeggen wordt bij alle gildebroeders in Gemert door een deputatie van het gilde - twee gildebroeders - de mondelinge uitnodiging voor de viering overgebracht, waarbij men tegelijk de vrijwillige bijdrage kan betalen, en deelname aan de maaltijd kan aanmelden. De afrekening geschiedt op de zgn. belvaanavond op het gildehuis, gehouden aan de vooravond van de optrekdag. Dan is er nog gelegenheid om de laatste voorbereidingen te treffen voor de optrekdag, want dat is een drukke dag.

In verband met het zilveren kapiteinsjubileum van Jan van den Berg trok het gilde al om half acht 's morgens op naar het woonhuis van de kapitein. Deze bood het gilde een ontbijt aan, waarna hij een vendelgroet in ontvangst nam. Toen begon de tocht over gladde wegen naar de parochiekerk; in het dorp woedde een sneeuwstorm. Pastor Biemans hield de gildebroeders voor te leven naar de teksten van de door het gilde samengestelde misboekje. Hij kon het zelf niet beter zeggen. Het kerkelijk dameskoor had voor deze optrekdag een tweetal oude Sint-Antoniusliedjes ingestudeerd. Het was een genot deze weer eens te horen.

Na de H. Mis werden pastor en burgemeester met een vendelgroet vereerd. De burgemeester betaalde tijdens de ontvangst in het gemeentehuis, waar hij de erewijn aanbood, het stipendium van de gemeente aan de tamboers uit, f 31,50 per tamboer. Dit stipendium herinnert aan het dagloon, dat de tamboerknechten vroeger van het gilde ontvingen. Zij waren toen geen gildebroeder, zoals nu. Het gilde eerde de drie jubilarissen van het gilde t.w. Jan van den Berg 25 jaar kapitein, Pieter Verbakel 25 jaar tamboer en Jan van de Laar 25 jaar gildebroeder, met een vendelgroet.

Tijdens de besloten vergadering in het gildehuis - zelfs het bedienend personeel heeft daarin geen toegang - werd als eerste agendapunt Anton van Zeeland uit de Hoef tot nieuwe deken gekozen. Hij is een zoon van de laatste kapitein en de tweede deken, die in dat woonhuis werd geïnstalleerd. Zijn vader ging hem voor.

Deze besloten vergadering is ook de jaarvergadering met het organisatorisch en financieel jaarverslag; ook wordt het gebruik van de gronden geregeld, het programma vastgelegd.

Voorzitter Jan Penrhinx had het niet moeilijk. Er was een majeurstemming, want het gaat goed met het gilde.

Na de besloten vergadering werden de deuren geopend voor familie en vrienden van de jubilarissen. Deze werden toegesproken door de voorzitter, onder aanbieding van prachtige gecalligrafeerde oorkonden van de hand van gildebroeder Jo van Schalen aan kapitein en tamboer en van een zilveren schild aan de jubilerende gildebroeder. Jan van den Berg schonk het gilde een model van het gildemonument, dat nog dit jaar in Gemert zal verrijzen. Jan van de Laar vereerde het gilde met een zilveren schild.

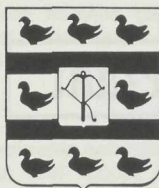
Een leuk gebaar was de aanbieding van een houtgesneden afbeelding van een tamboer door de oudste tamboer Mies van Zeeland aan zijn collega, waarmee hij al 25 jaar was opgetrokken en veel liefs mee had gedeeld. Pieter Verbakel was verrast en ontroerd.

Het was jammer, dat de eredekens allen ziek waren, zodat geen vendelgroet kon worden gebracht. Tussen de buien door trok het gilde naar het woonhuis van de nieuwe deken, waar een koffiemaaltijd werd gebruikt. Het dekenschild werd omgehangen door Joan Rooijackers en Zilla Heldens zette de nieuw beklede dekenhoed op het hoofd. Ivonne Aarden - ook een buurmeisje - reikte de pijp aan en stak er de brand in. Helaas brandde deze niet, want de Goudse pijp had het vervoer niet vlekkeloos overleefd, zodat er valse trek in kwam. Daarna bood het gilde een vendelgroet aan.

Op de terugweg naar het gildehuis werd het gilde toch nog 5 maal getraceerd door buurtgenoten, die op verschillende plaatsen in de Kasteellaan hun drankjes al hadden klaar gezet. Voor het gildehuis werd nog eens een vendelgroet aan de nieuwe deken gebracht en eerst toen kon men de kou ontvluchten. In het gildehuis wachtte de feestmaaltijd al, die men zich goed liet smaken, al was men voor één keer van een jonge traditie afgeweken en had men afgezien van de moespetazzie met worst en platte ribben.

Tijdens de gildeavond kwamen het Sint Jorisgilde, familie en vrienden gelukwensen aan gilde, nieuwe deken en jubilarissen aanbieden. Het was een avond, zoals de gruuu skut deze alleen kan vieren en weer werd waar dat "grüüjn dè grüüjn is pas grüüjn is".

De viering werd besloten met de offermis op zondagmorgen in de parochiekerk, een verplichting voortvloeiend uit een fundatie van de negentiende eeuw. Tijdens het kopje koffie in Hotel de Kroon werd bekend, dat hoofdvendelier Theo van den Elsen gekozen was tot boerebruidgom van het jaar, speciaal als vertegenwoordiger van het gilde. De bruid is lid van het Sint-Jorisgilde. Dat was aanleiding om in het gildehuis een vergadering te beleggen over de deelname daaraan. Feest bij een feest.

Kring Land van Cuijk

Adreswijziging secretariaat

Met ingang van heden is het secretariaat van het Schuttersgilde Sint Anna Venray verhuisd.

Wij verzoeken u de volgende wijziging te noten:

Oud adres: H. Rongen
Parkweg 5
5801 HS Venray

Nieuw adres: P. Volleberg
Kiosk 43
5802 NR Venray

St. Joris en St. Anthoniusgilde Maashees

Zondag 27 april vierde het gilde zijn jaardag 1986. Tijdens de gildemis in de parochiekerk werden de nieuwe aanwinsten ingezegend: hoofdvaandel, kruisboog en twee gildetrommen. Na de viering werden de vertegenwoordigers van de geestelijke en de wereldlijke overheid, pater Vink en burgemeester van de Moosdijk, overvendeld met het pas gewijde vaandel.

's Middags om vier uur trokken de gildebroeders naar hun schietterrein. Daar aangekomen maakte de capiteyn de uitslag bekend van de prijsvraag die de gilde had uitgeschreven m.b.t. de naamgeving van het schietterrein. Mevr. M. Ermens zag haar inzending bekroond en vereeuwigd op het naambord: BROEKVEN. Onder deze naam zal het schietterrein bekend staan.

Dan kon het koningschieten beginnen. Bij het jeugdkoningschieten schoot PAUL RUTTEN het laatste restje van de jeugdvogel omlaag. Burgerkoning werd Toon Bardeel die met het 204e schot de vogel naar beneden schoot. Intussen waren de gildebroeders reeds begonnen met het koningschieten op de vogel. Bij het 280e schot gaf de vogel zich gewonnen. JAN WEYMANS was de gelukkige GILDEKONING 1986. Hem werd het koningszilver omhangen door de capiteyn van het gilde geholpen door de oud-koning. In optocht trok het gilde terug naar het gemeenschapshuis voor een gezellig samenzijn.

Zaterdag 3 mei werd voor de nieuwe koning een receptie bereid. Hierbij wordt de koning afgehaald van zijn woning. Velen maakten gebruik van deze gelegenheid de koning te feliciteren.

Het nieuwe hoofdvaandel.

De twee heiligen die patroon zijn van het gilde bestrijden beiden het kwade, de draak en het varken. Sint Joris wordt afgebeeld met zijn attributen: de lans met vaandel en de draak, de tweede heilige St. Anthonius met de taukruk en het varken.

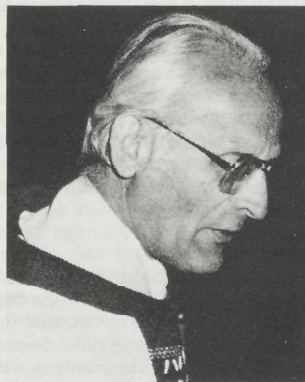
Uitvoering.

Het vaandel is uitgevoerd in een gestileerde vormgeving met het accent op kleurverdeling in vlak-

ken, een harmonische afweging van kleur waardoor er een eenheid ontstaan is tussen de figuren. Bewust werd afgeweken van het traditionele medaillon; de compositie vult het gehele vlak, waarvan de letters met de naam van het gilde de begrenzing vormen. Als materiaal werd natuurzijde gebruikt, in diverse kleuren. Er werd gebruik gemaakt van de zogenaamde open borduurwerktechniek waarbij de vormen omrand zijn met een cordonneersteek en de tussenliggende stof is weggeknip, zodat de voorstelling aan beide zijden zichtbaar is.

Jo Smits,
luitenant-schrijver.

In Memoriam

Groot Gaesbeeker Gilde of St. Achten Schuttersgilde van Soest.

In de nacht van 13 op 14 februari overleed in zijn slaap op 72-jarige leeftijd pastoor Jan Simon Buisman.

Sinds 1969 was hij verbonden als pastoor aan de parochie van de HH Petrus en Paulus, de "moeder"-parochie van Soest en als zodanig gildepastoor van het Groot Gaesbeeker Gilde.

Mede door zijn visie hebben de jaarlijkse Eucharistievieringen tijdens de gildefeesten diè inhoud en uitstraling gekregen zoals ze nu hebben. Zijn groot enthousiasme voor het gildegebeuren heeft een goed evenwicht mogelijk gemaakt tussen de katholieke (christelijke) identiteit van het gilde en de grote mate van gemeenschapszin binnen het gilde en het gilde als onderdeel van het Soester verenigingsleven.

Tijdens de Eucharistieviering aan de vooravond van zijn begrafenis heeft het gilde met een erewacht en een laatste vendelgroet afscheid van hem genomen.

Jan Buisman zal bij het gilde zeker in goede herinnering blijven.

Dat hij ruste in vrede.

Bestuur en leden Groot Gaesbeeker Gilde.

Kring „Baronie en Markiezaat”

Gilde St. Jan Wernhout

Ons gilde is opgericht in 1662 te Wernhout. We zijn al 324 jaren actief, behalve de oorlogsjaren. Er zijn ook wel jaren geweest, dat het aan een zijden draadje hing of het gilde nog wel een bestaansrecht had in verband met het ledenaantal, maar het is net als met de spreuk in het Zeeuwse wapen: "Ik worstel en kom boven".

Nu hebben we een goede, bloeiende vereniging. We schieten met een flobert-geweer, staand op een afstand van 50 meter.

Toelating tot ons gilde.

In ons gilde wordt nog op de ouderwelse manier gestemd wat betreft toelating. Ieder lid, dat aanwezig is op de jaarvergadering, krijgt een erwt en een boon. Een erwt is een tegenstem, een boon is een voorstem.

Op de laatste jaarvergadering moesten we stemmen voor toelating van de heren van Beckhoven, Wouters en Franken.

In een dubbel gevouwen pet werden eerst de bonen (de voorstemmers) opgehaald, daarna de erwten (de tegenstemmers). Bovengenoemde drie heren werden met algemene stemmen als nieuw lid in onze gilde toegelaten.

Koningschieten.

Dit jaar en wel op 30 september is het weer het 4-jaarlijkse "koningschieten". Op deze dag worden we door het Gilde St. Willibrordus uit Klein-Zundert vanuit ons clublokaal naar de schietstand begeleid, samen met de Fanfare "Wernhout Vooruit".

Er wordt geschoten op een houten vogel. Wie de vogel er af schiet is koning, maar het reglement zegt, dat de vogel 1x teruggezet mag worden. Het houdt wel in, dat degene, die de vogel er voor de 1e keer afschiet en terug laat zetten op de teerdag een vat bier moet betalen; dat komt nogal eens voor.

Als eerste mag schieten de opperhoofdman, dat is de burgemeester van Zundert (Wernhout is een kerkdorp van Zundert) de heer Molhoek, het tweede schot doet de keizer (als er een is; in ons geval is dat nu dhr. M. de Beer), als derde schiet de hoofdman en de vierde is de regerende koning. Daarna mogen alle aanwezige gildebroeders van St. Jan hun geluk beproeven. Wanneer uiteindelijk de koning bekend is, gaan we gezamenlijk terug naar ons clublokaal, waar de koningswijn op ons wacht.

Gildedag 1987.

In 1987 bestaat ons gilde 325 jaar. Dat was voor ons een reden om een gildedag te organiseren. We hebben dit aangevraagd bij het Federatiebestuur, dat positief heeft gereageerd. Er komt dus veel werk op ons af.

De eerste algemene commissie-vergadering heb-

ben we achter de rug.

U hoort hier nog wel meer over.

R. L. G. van Gremberghe
lid Gilde "St. Jan" Wernhout.

Hubertusgilde te Leur

Gilde Sint Hubertus te Leur gaat op 29 juni voor de derde maal na de heroprichting een nieuwe koning schieten.

Het gilde, van oorsprong een kolveniersgilde, is opgericht in 1752; vele bekende Leurenaren waren in vroegere dagen koning van het Hubertusgilde.

Sinds dit gilde in 1917 slapende werd en in 1981 heropgericht, is dit voor de derde keer dat geschoten wordt om het koningsschap.

Om de twee jaar wordt deze koningsverschiëting gehouden en wel onder een enorme belangstelling.

Onze eerste koning in 1982 was Pieter Zuydwijk, de tweede koning werd Ad de Graaf in 1984.

Na de geslaagde Kringgildedag in 1985 staan er nu dus weer activiteiten die de bevolking aanspreken, op stapel. Laat ons hopen dat de weergoden ons gunstig gezind zijn.

Handboogschuttersgilde Sint Willibrordus Alphen N.Br.

Oudste gildebroeder overleden.

Op palmzondag 23 maart is gildebroeder **Jan Jacobs** op 88-jarige leeftijd te Alphen overleden. Hij werd lid van ons gilde op 11 maart 1968 en op 28 september geïnstalleerd.

Ondanks dat hij geen bepaalde functie bekleedde was hij in hart en nieren gildebroeder, hetgeen vooral tot uiting kwam op de algemene ledenvergaderingen die hij zeer trouw bijwoonde. Toen zijn gezondheid minder werd liet hij zich door een gildebroeder thuis ophalen omdat hij bleef genieten van het feit te mogen vertoeven onder zijn medebroeders.

Wij hebben Jan op Witte Donderdag met 27 gildebroeders met gilde-eer begraven. Het was een zeer mooie plechtigheid; vooral het afscheidslied, gezongen door de gildebroeders Frens Scholten, Will Mannien en Frans Huijben en gemaakt door Pieter van Eijck, heeft op familieleden en belangstellenden bijzondere indruk gemaakt.

Op de begraafplaats aangekomen waren de weergoden ons niet bijzonder gezind want regen- en windvlagen zorgden er voor dat trommels en vendels niet tot hun recht kwamen.

Wij wensen zijn echtgenote, kinderen en kleinkin-

deren namens gildebroeders en overheid heel veel sterkte toe.
Dat hij moge rusten in vrede.

Oud-koning Cees Peijs.

Deelname aan taptoe Amstelveen.

Met veel succes hebben 43 gildebroeders deelgenomen aan de jaarlijks te houden taptoe van Amstelveen op koninginndag. Na afloop bleek onder de bezoekers veel belangstelling te bestaan voor het Brabantse gildewezen. Onder het jeugdige publiek trok ons standaardpaard Imona met rijder Ad Huijben veel belangstelling. Zeer voldaan arriveerden we omstreeks middernacht te Alpen.

Vendel hulde voor erehoofdman en een vendelier.

Voor de eerste maal sinds onze heroprichting in 1966, mochten wij beleven dat een gildebroeder zijn gouden huwelijksfeest mocht meemaken. Onze erehoofdman Jan van Tilborg en Lena Olie-slagers herdachten dit feit op 2 mei. Tijdens de receptie toonden vele gildebroeders hun medeleven en ons gilde viel de eer te beurt hen een vendel hulde te brengen. Eerder op de avond werd een vendel hulde gebracht aan onze vendelier Ad Oomen die in het huwelijk trad met Lutgarde Van de Lisdonk uit Poppel.

Alphense gildezusters bijeen

En toen was het weer zover! De jaarlijkse avond voor de dames van de gildebroeders, op 16 april. Er was een enthousiaste opkomst van maar liefst 22 "gildezusters". De avond had tot doel eens gezellig als gildezusjes onder elkaar bij te babbelen, nieuwe ideeën m.b.t. het gilde op tafel te leggen en klachten te uiten. Zoals verwacht waren er, ook dit jaar, geen klachten. Wel werd er een heel leuk idee naar voren gebracht. De vier uitgenodigde bestuursleden zullen dit zeker op een ledenvergadering naar voren brengen. Mocht het idee gerealiseerd worden dan zal het Willibrordusgilde, ook voor U, nog aantrekkelijker en interessanter worden. De tijd zal het leren. Vervolgens werd de dia-serie vertoond van de laatste statiedag (sept. 85). Iedereen was zeer te spreken over de mooie opnamen. "Net alsof de Nachtwacht tot

leven is gekomen en door Alphen loopt" was een steeds herhaald geluid. Gildekoning Toon van Tilborg gaf bij de beelden veel informatie. Zo werd weer eens duidelijk dat het gilde niet enkel show is maar dat door praktisch iedere beweging een mooie traditie uit een rijk verleden in stand wordt gehouden.

Alle gildedames zijn erg blij, zo bleek, dat er steeds nieuwe, jonge leden zich aanmelden. Zo blijft het Willibrordusgilde een vereniging voor alle leeftijden en blijft de traditie een toekomst houden. Na de dia's werd er even gepauzeerd en de lege koffiekopjes werden vervangen door borreltjes en frisdrank. De organiserende gildezusjes, vier in getal, hadden nu een gestencilde kwisje op het programma staan met een bescheiden aantal vragen over het Willibrordusgilde. Bijv. waarom ons gilde, sinds kort, als tweede in Nederland het pauselijk wapen mag voeren. Dit is omdat de vereniging een weeshuis in Israël heeft geadopteerd. Op de vraag waar het koningszilver op wordt gedragen luidde een antwoord, op de buik en de rug. Dit tot grote hilariteit van ons allemaal want gevraagd werd eigenlijk naar de koningsbreuk.

De eerste en tweede prijs resp. een flinke taart en een fraai boeket bloemen alsmede de poedelprijs (choclaatjes) werden onder luid applaus en gejubel in ontvangst genomen.

Er werd nog benadrukt dat op de zg. dubbeltjesdag, iedere 2e zondag van de maand, alle gildebroeders en hun partners en eventuele kinderen van harte welkom zijn in het gildehuis van 11.00 tot 13.00 uur. Omdat de groepen schutters, vendeliers, tamboers en bazuinblazers afzonderlijk oefenen is zo'n dubbeltjesdag juist ideaal om de broederschap in het gilde ook broederschap te laten blijven. Ook niet-leden zijn welkom in het gildehuis in de Heuvelstraat achter de slijter. U kunt dan gezellig een kopje koffie of wat anders drinken en de schutters in actie zien.

Tenslotte werd om 22.15 uur het prachtige gildelied gezongen dat het gildehuis op zijn grondvesten deed schudden. Dat er nagebabbeld werd tot 0.30 uur en iedereen met een blij gemoed huiswaarts keerde bewijst dat de "gezelligheidsavond voor de gildedames" met een gerust hart succesvol genoemd mag worden.

Mede namens Jeanne Blous, Miet Thomassen en Annie Huyben
Jacinta van Rotterdam.

Installatie Sint-Sebastiaansgilde Bergen op Zoom - Borgvliet 19 januari 1986 - Academische zitting Mgr. Dr. J. F. Lescauwat.

(Vervolg van blz. 28)

Voor Bergen op Zoom is denkbaar ook zijn volgende opmerking interessant: "Op deze wijze worden er in de gilden flinke krijgslieden gevormd; (...) als de Spanjaarden niet tegenover zulke geëfende Nederlandse soldaten hadden gestaan, zou men veel minder moeite hebben gehad hen te ontwerpen" (t.a.p.).
Ten slotte vermeldt onze Spaanse kroniekschrijver

ook hoe de gilden bij de processies en andere feesten een voorname plaats innemen. Zij gaan dan "in volle wapenrusting, met vliegende vaandels en slaande trom, onder aanvoering van hun hoofdlieden, in vaste krijgsorde alsof zij ten strijde togen" (a.w., 104).

Tot zover enkele historische herinneringen. Wanneer vanaf het begin van de zeventiende eeuw onze samenleving naar andere leefvormen groeit, geraken de gilden op de achtergrond. Hun dienende taken worden door andere verenigingen overgenomen. Hun beschermende functies gaan over naar legers en betaalde veldwachters, gendarmen en koddebeiers. Het is echter goed op te merken, dat vele van de gildebroedersschappen als broedersschappen en als vaste groeperingen binnen een plaatselijke gemeenschap bleven bestaan, terwijl de typische gildementaliteit niet overging naar die nieuwere vormen van gemeenschapsdienst en gemeenschapsbescherming. Vandaar mijn volgende aandachtspunt.

De geest van het schuttersgilde

Als een sympathiserend toeschouwer waag ik mij aan enkele waarnemingen via horen, zien of lezen. Karakteristiek lijkt allereerst, dat de schuttersgilde bestaat, actie onderneemt en anderen boeit krachtens een gemeenschappelijke mentaliteit van gildebroeder zijn. En gildebroeder ben je door overtuigende toelag op de beleving van deze drie kwaliteiten of "virtuten" - "virtus" betekent tegelijk kracht en deugd -:

trouw ten aanzien van hen die in de gemeenschap gezagvolle verantwoordelijkheid dragen, onderlinge broederschap in denken, spreken en doen, niet zozeer met sentiment als wel met hart en daad, dienstbaarheid zowel binnen de kring van het gilde als van heel de gemeenschap waarbinnen het gilde leeft en waarvan het bewust deel wil uitmaken.

Drie sleutelwoorden, waarvan de betekenissen elkaar ondersteunen en kleuren: trouw, broederschap en dienstbaarheid. Drie begrippen uit de historie opgekomen, door de historie getoetst en verstaanbaar gemaakt ook voor het heden.

Deze drie componenten van de gilde-geest of de eigen mentaliteit van onze historische gilden, vertegenwoordigen een blijvende levenswaarde zowel voor de betreffende persoon als voor de gemeenschap. Deze drie componenten van spiritualiteit en sfeer van een gilde vertolken tegelijk én een menselijke en een typisch christelijke levenswaarde. Deze drie componenten zijn blijven gisten in die gilden, welke het volgehouden hebben door de eeuwen heen. Deze drie componenten hebben talrijke gilden na een tijd van sluimer weer doen overeind komen, met name sinds de jaren dertig van onze eeuw.

In ons Westen tellen wij thans weer ongeveer 2500 gilden met ongeveer driehonderdduizend leden. Op zo'n 2500 plaatsen zijn de gilden weer te zien en te horen. Deze gilden ontmoeten elkaar en worden zich hun verwantschap bewust, die wortelt in het betere deel van onze beschavingsgeschiedenis. Over dit "betere deel" zal nog sprake zijn, maar in elk geval is niet bedoeld dat onze hedendaagse Schuttersgilden de Middeleeuwen zouden willen hernemen of herhalen. Hun motiveringen echter vandaag de dag zijn in wezen dezelfde als die welke in de Middeleeuwen aan onze toen zich

nog vormende beschaving haar eigen karakter gaven.

De vraag naar de bestaansredenen van de gilden weer opnemend, lijkt mij een goed antwoord te zijn gegeven door de deskundige Alfons Ising, in diens boek "Brabantse Schuttersgilden Vroeger en Nu" (Maasbree, Uitgeverij De Lijster, 1983, blz. 85). Het eeuwenlang bestaan van de gilden, schrijft hij, "is niet toe te schrijven aan het uitzonderlijk plezier dat de gildebroeders hebben beleefd aan het schieten op de koningsvogels of op de doelen. We hoeven het ook niet te zoeken in het trommelen of het kunnen pronken met schitterende vaandels of gildecostuums. Het nog steeds bestaan van de gilden is evenmin te danken aan bepaalde voorrechten die men alleen door het lidmaatschap van een gilde kon werven. Vanuit een strikt hedendaags nuttigheidsprincipe redenerend, was het lidmaatschap van een gilde eerder nadelig dan voordelig. (...) De ware reden dat de schuttersgilden al zo lang bestaan ligt in de relationele betekenis van de broederschapsgedachte in nauwe samenhang met de religie".

Met betrekking tot de bestaansredenen voegt Alfons Ising er als actuele conclusie aanstonds aan toe: "De alles omvattende vraag van nu en in de komende jaren zal zijn: Op welke manieren kan een gilde de broederschapsgedachte inhoud geven" (t.a.p.).

Broederschap met werkelijkheidszin

De leden van een gilde heten vanaf het begin "broeders" en de bij het gilde betrokken vrouwen heten "zusters". Een gilde is van ouds niet zomaar een werkgroep of een "vereniging", een instituut of wat men tegenwoordig een "collectief" noemt, maar een broederschap. Broederschap betekent een samenhang van persoonsrelaties op grond van bewust gemeenschappelijke oorsprong en daaruit voortkomende verantwoordelijkheid voor elkaar.

Dit is meer dan cameraderie, broederschap wordt concreet in mannelijk wederzijds respect, in sympathie die ruimte laat voor elkaars verschil in type maar tegelijk solidair is in goede en in kwade dagen. Een broederschap van hen, die elkaar herkennen in hun gemeenschappelijke waardering van de eerste en diepste waarden en normen voor een goed menselijk leven.

Sommige oude "Caerten" zijn in deze heel concreet. Negatief maar wel praktisch zijn verbodsbepalingen om elkaar te laten wachten, zo maar weg te blijven van afgesproken samenkomsten, in elkaars aanwezigheid te vloeken of godslasterlijke dingen te zeggen! Positief zijn niet alleen de spelregels voor het schieten, maar het deelnemen aan de maatschappelijke en kerkelijke verplichtingen die het gilde op zich genomen had, het mee-vieren dan wel mee-rouwen met het lief en leed van de gildebroeders, tot en met het meentrekken in de processies van de plaatselijk gemeenschap.

De waardering voor oprechte en consequente broederschap heeft evangelische wortels en zij is het cement van de christelijke saamhorigheid. Zij is de conclusie uit en de directe toepassing van de overtuiging, dat God de universele Vader is van allen en ieder. Het serieus nemen van Gods Vader-schap ten aanzien van ons mensen en onze gemeenschappelijke mensengeschiedenis, krijgt

gestalte in het leven van alledag door die anderen, welke evenzeer kind van God zijn als ik, met hart en daad als broeders en zusters te beoordelen en te behandelen.

Niemand heeft ons Gods universeel Vaderschap zo klaar en zo concreet onder onze aandacht en onder ons bereik gebracht als Jezus Christus. In Hem werd Gods universele en vaderlijke mensenliefde ten volle uitgesproken en beleefd. Hij werd zelf, zonder enige terughouding "de universele Broeder". Niemand kan Hem volgen die niet minstens de daadbereide wil heeft om ernst te maken met deze broederschap ten overstaan met hen die elke dag naast hem of haar staan. Dat besef van Gods universeel Vaderschap schept in ons wat men tegenwoordig psychologisch en op zijn engels noemt "a basic trust", een op de bodem van het hart aanwezig vertrouwen dat God én werkelijk én nabij is in alle omstandigheden van mijn leven. Deze innerlijke "basic trust" en het geloofsbesef dat dezelfde God evenzeer werkelijk en nabij is aan de man en de vrouw naast mij, disponeert mij tot een broederlijke houding, een broederlijke mentaliteit en wijze van handelen.

Bij deze laatste overdenkingen komt misschien bij U de gedachte op, dat "de gewijde spreker" meent in de kerk op de preekstoel te staan. Nu, ik kan U geruststellen: ik weet dat ik in de Hofzaal van het Markiezenhof ben. Ik weet ook nog dat het Markiezenhof getuige was van het verlenen van de eerste Caert aan het Sint-Sebastiaangilde door de eerste markies van Bergen op Zoom, Antonius van Glymes rond het jaar 1450. Maar het gilde heeft toch vanuit zijn oorsprong en historie alles met de Kerk te maken. De geschiedschrijving van A. Ising begint met de algemene vaststelling: "Waar een kerk was, functioneerde de broederschap als een onmisbaar element in de gemeenschap" (a.w., blz. 7). Vele gilde-statuten beschrijven dan ook hoe de gildebroeders als groep deelnemen aan het kerkelijke leven, zowel van de plaatselijke gemeenschap als van hun eigen families.

Christelijke signatuur

De gilden stammen uit de tijd, waarin onze beschaving als "gekerstend" of "gechristianiseerd" deel ging nemen aan de geschiedenis van het Westen. Uit vele "Caerten" of "Octroyen" blijkt, hoe de gilden gerekend wensden te worden tot "broederschapen die de tradities en de gildegeest in volle omvang en betekenis tot ontwikkeling willen brengen,

en dit doen door handhaving van het historisch karakter, met behoud van de oude gebruiken, en dit alles gebaseerd op de heilige Schrift in verbondenheid met de Kerk" (zie Ising a.w., 52).

Het Evangelie en de concrete kerkgemeenschap vormen het uitgangspunt voor de motieven en mentaliteit, welke een gilde onderscheiden van een vriendenkring of sportvereniging. De installatie van nieuwe gildebroeders gebeurt dan ook in een kerkelijke viering en Gods zegen wordt op kerkelijke wijze gevraagd over het vaandel en de andere gilde-attributen. Het kruis vormt het voornaamste symbool op het vaandel van het vandaag heropgerichte gilde, en hiertoe wordt, blijkens het historische onderzoek door W. A. van Ham, "aangeknoopt niet alleen bij de traditie van het oude Borgvlietse gilde, maar tevens verbinding gezocht met door vele gilden helaas vergeten vormen uit

het verleden" (De Nieuwe Start van een schuttersgilde, Bergen op Zoom 1985, blz. 53).

Het gilde-vaandel toont ook de patroon, een christen die het Evangelie op heldhaftige wijze in praktijk bracht. Uit de historie van deze streek komen Sint Ambrosius en Sint Sebastiaan te voorschijn, waarbij de laatste het voorlopig op de eerstgenoemde gewonnen heeft. Het onderzoek door Drs. Ch. C. M. de Mooij levert ons een interessant artikel op uit de nieuwe Kaart die het gilde in 1781 ontving, dat luidt als volgt:

"Op den dag van Ste Sebastiaan als ook daags naar Ste Sebastiaan ende als den volgel zal worden geschooten, zullen alle de gilde-broeders gehouden wesen smorgens ter gewoonelijke ure op de gilde-camer te compareren, omme tot verrijginge van haare godsdienstigheid ter kerke te gaan, op peene dat die uit de kerke en godtsdienst blijven zal, zonder wettige excusie zal verbeuren telken reysen thien stuijvers" (De Nieuwe Start van een schuttersgilde a.w., 58).

Sint Sebastiaan staat model als dappere geloofsgetuige die zichzelf niet spaarde toen het opaan kwam zijn trouw aan Christus en aan de christelijk gemeenschap te handhaven. Dat hij daarvoor de pijlen trotseerde, sprak uiteraard de boogschutters bijzonder aan, ook al staan zij zelf aan de veilige kant van de vliegende pijlen! Sint Sebastiaan als de verpersoonlijking - zoals bij andere schuttersgilden Sint Joris - van de gilde-drieslag van: trouw, broederschap en dienstvaardigheid.

Met betrekking tot de christelijke en kerkelijke signatuur van het gilde zou nog uitgewijd kunnen worden over de aanwezigheid van de gilde-kapelaan of "gilde-heer", maar over diens precieze positie is mij althans nog niet zo veel opgehelderd. Hij hoort er nochtans bij en zal zeker zorg voelen voor het bewaren en ontwikkelen van de persoonlijke relaties tussen de gildebroeders onderling en dit in het licht van het Evangelie. Want die typische driehoek van trouw-broederschap en dienstbaarheid is een reële betekenis in de mate dat de onderlinge relaties vitaal zijn.

Bij de kerkelijke signatuur zou men verder kunnen spreken over het deelnemen aan de kerkelijke feest- en gedenkdagen. De oude Carten meldden bovendien interessante vormen van penitenties zoals bedevaarten naar 's-Hertogenbosch en Maastricht! De bespreking hiervan laat ik echter graag aan de gildebroeders en de gildeheer over, om u thans nog een laatste impressie mijnerzijds aan te bieden.

Het "gezicht" van het gilde

Wanneer er ergens een gilde is, dan kun je dat horen en zien! De gilden manifesteren zich met de fleur van hun kleding, hun vrije en tegelijk statige tred, hun trommen, hun trompetten, hun met zilver behangen koningen, hun vaandels en vendels vooral. Op het vaandel van het Sint-Sebastiaangilde prijken het Bourgondisch kruis en Sint Sebastiaan als getuigen van de christelijke signatuur, de wapens van hun plaatselijke afkomst en de naam van de broederschap.

Dit vaandel is meer dan een wapperend bord van informatie. Vaandrig J. Horst beschrijft hoe het aantreden met dit vaandel uitdrukt hoe "vele gildebroeders zich energiek inzetten om met de juiste gildegeest en broederschapsgedachte hun gilde te dienen". Vervolgens beschrijft hij precies wat eigen is aan het gildevaandel: "Wanneer het gilde

van nu zich presenteert, zal de vaandrig de emotie tonen van het gilde op dat moment, vreugde of verdriet. Vreugde wanneer een schutterskoning wordt ingehuldigd of wanneer een gildebroeder in het huwelijk treedt of wanneer het gilde eer geeft bij inhuldiging van kerkelijke of wereldlijke gezagsdragers". Bij koningin en paus geschiedt dit door "de gilde-vaandels op de grond uit te spreiden waarna de gezagsdragers die plechtig mogen betreden, ook bij de inhuldiging van de eigen gildekoning geeft het gilde op die manier eer aan zijn koning" (a.w., 15).

U en ik weten, hoe bij het bezoek van Paus Joannes Paulus II in mei 1985 aan ons land, dit gilde-eerbewijs zijn entree op het Eindhovens vliegveld tegelijk op indrukwekkende en hartelijke wijze cachet gaf: een metterdaad historische groet, die uitdrukking gaf aan de diepste gevoelens van zeer veel medegelovigen. Op zulke momenten hebben wij symbolen nodig en symbolen kun je niet zo maar maken, die worden ons aangereikt vanuit het verleden, waarin zij geboren werden uit het leven zelf van een christelijke samenleving.

Iets dergelijks kan men ook zeggen van de vendels. U kent het commando: "Vendeliers presenteert uw vendel, nijs uw vendel, zwaait uw vendel voor God, Koningin en Vaderland". Na het vaandel trekken ook de vendels en vooral het vendelen de belangstelling. De serieuze toeschouwer realiseert zich dat het hierbij niet allereerst gaat om de inderdaad bijzondere technische vaardigheid en fysieke krachtsbeheersing. J. Th. M. Toorians schrijft in zijn boek "Het vendel, het vendelzwaaien in de historische schuttersgilden" (Bergen, 1969) over "het voorname karakter" van het spel dat de vendelier beleeft en op de omstandigheden overdraagt. "Het is de fierheid dat hij de strijd tegen alles wat hem belaagt, aanbindt. Hij voelt zich ook sterk, wanneer hij tegen het onrecht ten strijde trekt. Hij herinnert zich de legende van Sint Joris, die de draak bevocht en het ondie overwon. Evenals Sint Joris, die de draak bevocht en

het ondie overwon. Evenals Sint Joris overwint ook hij het ongelooft en kwaad en hij doet dat zwaaiende met zijn vendel, het symbool van zijn broederschap, zijn gilde. Daarom zwaait hij ook niet alleen voor zichzelf. Zijn verdediging en zijn aanval symboliseren zijn eigen worsteling maar ook die van zijn medebroeders in het gilde".

Besluit

Mag ik het wagen in enkele zinnen te verwoorden hoe een hedendaags gilde op mij - denkend dat ik niet de enige ben - toekomt en mij boeit.

Een gilde is voor mij een evenwichtige mengeling van spel en ernst. Van sportief en vaak elegant spel samen met de meest ernstige aspecten en dimensies van ons menselijk en christelijk bestaan.

Het is ook een door de ervaring van eeuwen ingeslepen mengeling van persoonlijke ondernemingslust en solidariteit met anderen. Persoonlijke wil om iets te doen, sportief en nuttig, samen met geestverwanten, op wie je rekenen kunt en die ook op jou mogen rekenen.

Het is een romantische en toch realistische mengeling van bewust willen wortelen in het verleden om daardoor in het heden menselijke, christelijke, culturele en sociale waarden te laten gedijen, overgeleverde vormen en gebruiken op bezielde wijze aanwenden in het heden, niet om de vormen als zodanig maar als levenservaren uitdrukkingen van goed menselijk en christelijk bestaan en samenleven.

Dit klinkt als een ideaal en dit is het ook, niets meer en niets minder. Als je achter zo'n ideaal staat, zullen er wel eens pijlen op je afgeschoten worden. Welnu, Sint Sebastiaan bleek sterker dan de pijlen. Deze sterkte wens ik heden ook aan het herrezen Schuttersgilde Sint Sebastiaan te Bergen op Zoom en Borgvliet. Laat "mercken" "hoe sterck nu in 't werck" u zich stelt, en schept er genoeg vreugde in om die met velen te delen.

Sint Sebastiaan

Geboren in het Franse Narbonne werd Sebastiaan officier bij de lijfwacht van keizer Diocletianus (284-305). Bij de keizer aangeklaagd vanwege zijn christelijk geloof en omdat hij ook enige collega's in hun geloof bemoedigde werd hij ter dood veroordeeld.

Als schietschijf vastgebonden in het Colosseum te Rome werd hij met pijlen doorboord. Daar men meende, dat hij dood was, liet men zijn lichaam op de gerechtplaats liggen. De weduwe Irene, die hem wilde gaan begraven, bemerkte dat hij nog leefde en zorgde voor zijn genezing. Toen hij later bij toeval de keizer eens ontmoette, verweet Sebastiaan hem zijn wreedheid in het vervolgen van de christenen. Nogmaals ter dood veroordeeld, werd hij met knuppels doodgeslagen. Zijn lijk werd in het riool geworpen, maar daar gevonden door de christin Lucilla, die hem liet begraven in een van de catacomben, die later San Sebastiano werd genoemd. Het oudste verhaal over de H. Sebastiaan en zijn martelaarsdood werd geschreven door de kerkvader de H. Ambrosius (333-397), bisschop van Milaan. Naast de H. Petrus en de H. Paulus werd Sint Sebastiaan de derde patroon van de stad Rome. Later werd hij opgeno-

men in de groep van beschermers tegen de pest en in Duitsland werd hij opgenomen in de groep van de Veertien Noodheiligen. Bovendien werd hij een van de uitverkoren patronen van de opkomende schuttersgilden.

Sebastiaan wordt soms afgebeeld als een jonge voorname officier in een ridderlijk kostuum, maar meestal geven de kunstenaars de voorkeur aan de bijna naakte jonge held, zoals hij tijdens de eerste marteling aan een boom gebonden met pijlen wordt doorschoten. De oudste afbeelding in Nederland is wel een vijftiende eeuwse muurschildering in de Nederlands-Hervormde Kerk te Geerttruidenberg. Uit latere eeuwen zijn meer afbeeldingen bekend. De in Lith geboren beeldhouwer Walter Pompe (1703-1777) heeft een zevental beelden van Sint Sebastiaan ontworpen of uitgevoerd in hout en terra cotta, o.a. het fraaie houten beeld in de kerk van Hilvarenbeek uit 1729. Een engeltje boven zijn hoofd brengt hem daar reeds de overwinningskrans.

W.K.